KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2020/1012,

annettu 24 päivänä helmikuuta 2020,

valtiontuesta SA.48394 2018/C (ex 2017/N), jonka Romania on osittain toteuttanut kansallisen uraaniyhtiön (Compania Nationala a Uraniului, CNU) hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla C(2020) 1069)

(Ainoastaan romaniankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen säännösten mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Komissio päätti 30. syyskuuta 2016 olla vastustamatta valtiontukea, jonka Romania suunnitteli myöntävänsä 62 miljoonan Romanian leun (noin 13,1 miljoonan euron ([2])) kuuden kuukauden pelastamislainan muodossa kansalliselle uraaniyhtiölle (Compania Nationala a Uraniului SA), jäljempänä 'CNU' ([3]). Komissio katsoi tässä päätöksessä, jäljempänä 'pelastamistukea koskeva päätös', että valtiontuki soveltui sisämarkkinoille valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettujen suuntaviivojen, jäljempänä 'pelastamista ja rakenneuudistusta koskevat suuntaviivat', nojalla ([4]). Kuten pelastamistukea koskevassa päätöksessä todetaan, Romanian viranomaiset sitoutuivat toimittamaan komissiolle kuuden kuukauden kuluessa lainan hyväksymisestä pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 3.1.2 kohdassa (ks. pelastamistukea koskevan päätöksen johdanto-osan 42 kappale) määritellyn rakenneuudistus-suunnitelman.

(2) Romania toimitti 12. kesäkuuta 2017 CNU:n rakenneuudistussuunnitelman, jäljempänä 'alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma', ja ilmoitti aikovansa myöntää 441 miljoonan leun (93 miljoonaa euroa) rakenneuudistustuen CNU:lle. Komissio esitti useita kysymyksiä ja tietopyyntöjä ja Romanian viranomaiset vastasivat niihin 9. elokuuta 2017 ja 13. joulukuuta 2017 välisenä aikana.

(3) Komissio ilmoitti Romanialle 8. toukokuuta 2018 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely kyseisestä tuesta.

(4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta, jäljempänä 'aloittamispäätös', julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([5]) 19. kesäkuuta 2018. Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa näistä tuista, mutta ei saanut yhtäkään huomautusta.

([1]) EUVL C 236, 6.7.2018, s. 6.

([2]) Tässä päätöksessä käytetään 17.9.2019 sovellettua vaihtokurssia: 1 Romanian leu = 0,211 euroa ja sovellettavissa tapauksissa 1 leu = 0,233 Yhdysvaltojen dollaria ja 1 dollari = 0,906 euroa. Muun valuutan kuin Romanian leun luvut esitetään vain tiedoksi.

([3]) Komission päätös, annettu 30 päivänä syyskuuta 2016, valtiontuesta SA. 46312 (2016/N) – Romania Rescue aid to Compania Naţionaăl a Uraniului SA (EUVL C 236, 6.7.2018, s. 6) (ei saatavilla suomeksi).

([4]) Komission tiedonanto – Suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (EUVL C 249, 31.7.2014, s. 1).

([5]) Ks. komission päätös, annettu 8.5.2018, valtiontuki SA.48394 (2017/N) – Rakenneuudistustuki kansalliselle uraaniyhtiölle (Companiei Nationale a Uraniului CNU) (EUVL C 236, 6.7.2018, s. 6).

(5) Romanian viranomaiset toimittivat 7. elokuuta 2018 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa aloittamispäätöksestä ja uuden rakenneuudistussuunnitelman, jäljempänä 'toinen rakenneuudistussuunnitelma'.

(6) Komissio pyysi 3. joulukuuta 2018 pidetyssä videokonferenssissa Romanian viranomaisilta lisätietoja 7. elokuuta 2018 toimitetusta suunnitelmasta.

(7) Romanian viranomaiset toimittivat komissiolle uusia huomautuksia ja tietoja 20. joulukuuta 2018, 14. helmikuuta 2019, 20. maaliskuuta 2019 sekä uuden rakenneuudistussuunnitelman 19. huhtikuuta 2019, jäljempänä 'kolmas rakenneuudistussuunnitelma'.

(8) Komissio myös tapasi Romanian viranomaisia näiden pyynnöstä 24. ja 25. kesäkuuta 2019.

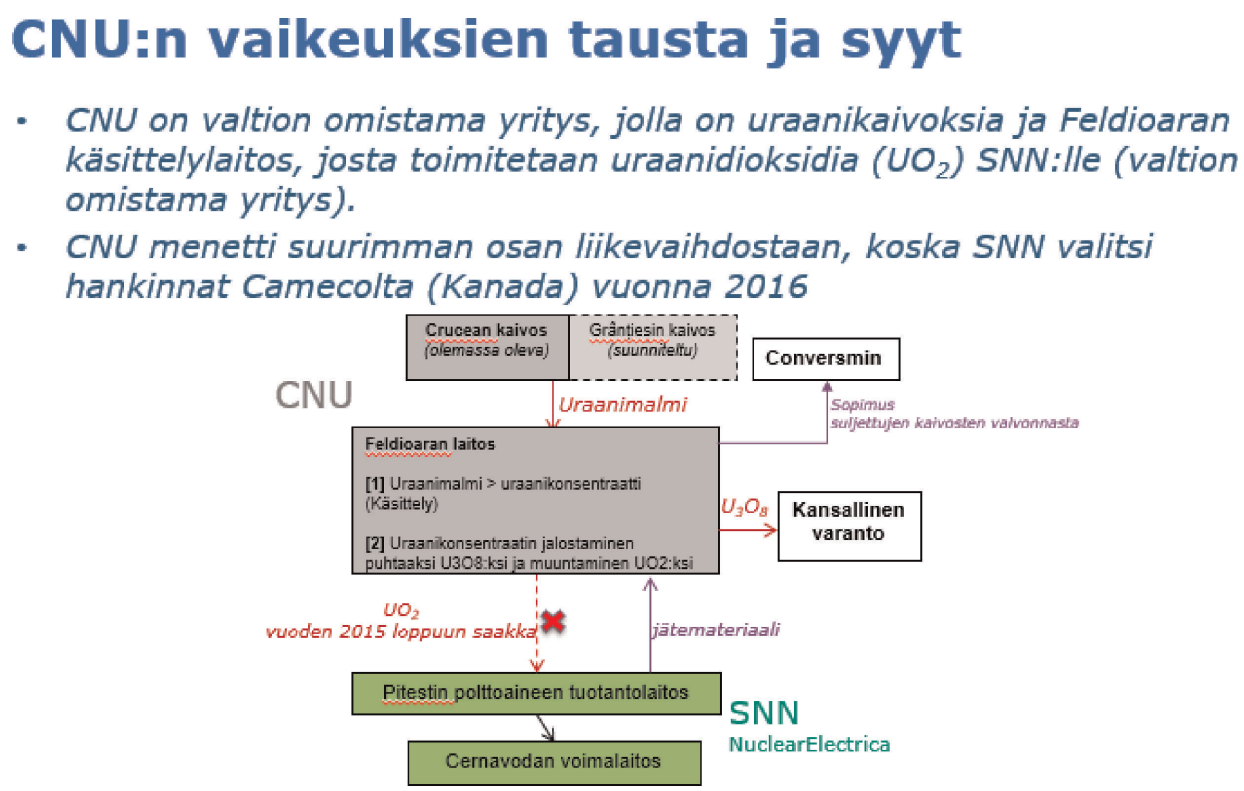
2. TUEN YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS

2.1 Tuensaaja

2.1.1 *CNU:n toiminta*

(9) CNU on romanialainen yritys, jonka pääkonttori sijaitsee Bukarestissa. Se hyödyntää uraanikaivoksia ja tuottaa raaka-ainetta ydinvoiman tuotantoon Romaniassa. CNU louhii uraanimalmia, käsittelee sen uraanikonsentraatiksi, josta jalostetaan triuraanioktaoksidia (U_3O_8), joka lopulta muunnetaan uraanidioksidiksi (UO_2). CNU perustettiin vuonna 1997 osakeyhtiöksi, ja se on kokonaan valtion omistuksessa CNU:lla oli 772 työntekijää vuonna 2017.

(10) CNU:lla on kaksi tuotantolaitosta: uraanikaivos, joka sijaitsee Crucea-Botuşanassa (Suceavan piirikunnassa Koillis-Romaniassa) ja joka työllisti 346 henkilöä vuonna 2017, sekä Feldioarassa (Braşovin piirikunnassa Keski-Romaniassa) sijaitseva käsittely- ja jalostuslaitos, joka työllisti 350 henkeä. Seuraavassa kaaviossa esitetään viime vuosien tärkeimmät tulolähteet:

(11) CNU:lla on perinteisesti ollut kaksi asiakasta, valtion omistama National Society Nuclearelectrica SA, jäljempänä 'SNN', joka hankki uraanidioksidia polttoaineen tuottamiseksi Cernavodăn ydinvoimalaitokselleen, ja valtion varanto- ja erityisongelmia käsittelevä kansallinen hallinto, jäljempänä 'ANRSPS', joka hankki U_3O_8:ta. Näiden kahden ostajan yhteinen osuus oli aiemmin 95 prosenttia CNU:n tuloista.

(12) SNN perustettiin vuonna 1998 Romanian energiajärjestelmän uudelleenjärjestelyn jälkeen, ja se on listattu Bukarestin pörssissä vuodesta 2013 lähtien. SNN tuottaa sähkö- ja lämpövoimaa ydinvoimalla Cernavodăn ydinvoimalaitoksessa ja valmistaa ydinpolttoainetta Piteștin FCN-ydinpolttoainetehtaassa. SNN:n pääomarakenne on viimeisten tietojen mukaan seuraava: Romanian valtio (energiaministeriön kautta) 82,49 prosenttia, Fondul Proprietatea SA 7,05 prosenttia, muut oikeushenkilöt 5,6 prosenttia ja luonnolliset henkilöt 4,8 prosenttia.

(13) SNN:n tärkein hallintoelin on yhtiökokous, joka päättää strategisista asioista, kuten hallituksen nimittämisestä ja erottamisesta yksinkertaisella enemmistöllä, vuosibudjetin hyväksymisestä, kehitysstrategian ja -politiikan hyväksymisestä sekä yli 50 miljoonan euron investoinneista ja muista liiketoimista ([6]). SNN:n hallinnoinnista vastaava toimeenpaneva elin on hallitus, jossa on seitsemän jäsentä, joista vähintään neljän on oltava riippumattomia hallintovirkamiehiä. Hallituksen vastuulle kuuluvat 50 miljoonan euron raja-arvon alapuolella olevat sopimukset uraanintoimittajien kanssa.

2.1.2 *CNU:n vaikeuksien syyt*

(14) CNU:n asiakaskunta ei ole monipuolinen, ja yritys on erityisen riippuvainen kahdesta ostajasta, joista SNN:llä on selvästi merkittävämpi, yli 80 prosentin osuus myynnistä. CNU menetti kaksi tärkeintä asiakastaan vuonna 2016, kun SNN teki sopimuksen CNU:n kilpailijan kanssa eikä ANRSPS tehnyt mitään toimitussopimusta. SNN päätti joulukuussa 2015 tehdä uraanidioksidin toimitussopimuksen tarjouskilpailumenettelyllä kahden rekisteröidyn ja hyväksytyn toimittajansa, CNU:n ja kanadalaisen toimittajan Camecon välillä, ja tarjouskilpailun voitti lopulta Cameco. CNU ei ole löytänyt vaihtoehtoista ostajaa, joten se ei ole enää voinut myydä tuotantoaan.

(15) Jäljempänä esitetty Romanian viranomaisten toimittama taulukko 1 sisältää CNU:n ja Camecon (vuosina 2016–2018) tekemät hintatarjoukset SNN:n järjestämien tarjouskilpailumenettelyjen eri kierroksilla. Kun SNN päätti allekirjoittaa ensimmäisen sopimuksen Camecon kanssa, CNU:n tarjous oli 72 prosenttia korkeampi. CNU:n kaikkien myöhempien tarjousten hinnat olivat myös huomattavasti korkeammat, eli 39–99 prosenttia korkeammat kuin Camecon hinnat, mikä johti siihen, että SNN allekirjoitti toistuvasti toimitussopimuksia Camecon kanssa.

Taulukko 1

Yhteenvetotaulukko SNN:n hankintamenettelyistä 120 tonnille uraanidioksidia (6 kuukauden tarpeisiin) ajanjaksolla 2016–2018

	Päivämäärä, jona SNN allekirjoitti sopimuksen	Kunkin sopimuksen ensimmäinen toimituspäivä	Camecon tarjous	CNU:n tarjous	CNU:n tarjouksen hintaero Camecon tarjoukseen verrattuna
1	29.1.2016	4.3.2016	[…] dollaria * (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 72 %
2	8.7.2016	15.9.2016	[…] dollaria (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 39 %
3	23.12.2016	15.2.2017	[…] dollaria (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 52 %
4	6.6.2017	21.8.2017	[…] dollaria (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 85 %
5	5.1.2018	26.2.2018	[…] dollaria (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 77 %

([6]) Ks. SNN:n perustamisasiakirja, saatavana osoitteessa: http://www.nuclearelectrica.ro/wp-content/uploads/2014/08/engl-act-const1.pdf […] – Luottamuksellinen

6	19.7.2018	17.9.2018	[…] dollaria (≈ […] leuta)	[…] leuta	+ 99 %

Lähde: Romanian 20. joulukuuta 2018 toimittama vastaus.
* Luottamuksellista tietoa.

(16) Tästä syystä CNU sai tuloja vain vähäisistä sivutoiminnoista, kuten jätteenkäsittelyä koskevasta palvelusopimuksesta SNN:n kanssa, ja tulot laskivat merkittävästi. Kuten taulukosta 2 käy ilmi, yrityksen kokonaistulot laskivat 110,8 miljoonasta leusta (23,4 miljoonaa euroa) vuonna 2015 15,2 miljoonaan leuhun (3,2 miljoonaa euroa) vuonna 2016, mikä ei riittänyt kattamaan CNU:n menoja.

(17) Ennen myyntitulojen äkillistä laskua vuonna 2016 CNU:n liiketappiot olivat olleet merkittävät jo vuonna 2014 ja 2015. CNU:n liiketoiminnan heikko tulos johtuu osittain Crucea-Botuşanan kaivoksen uraanivarojen vähittäisestä ehtymisestä. CNU:n kaivostoiminnasta aiheutuvat korkeat hyödyntämiskustannukset, koska sillä ei ole varoja kuljetusreittien ylläpitämiseen, kuljetusetäisyydet pidentyvät esiintymien ehtymisen vuoksi ja maan alla tehtävät jälkiasennukset puuttuvat.

(18) CNU:lta puuttuu myös taloudellisia resursseja Tulgheş-Grintiesissä tunnistetun uuden uraanimalmiesiintymän hyödyntämiseksi ja Feldioaran laitoksensa saattamiseksi ajan tasalle.

(19) Lisäksi CNU:n peruspalvelukustannukset ja kaivosmaksut nousevat ja sen on maksettava uusia veroja (ympäristövero).

Taulukko 2

Ensimmäiseen rakenneuudistussuunnitelmaan vuosille 2014–2023 perustuvia taloudellisia tietoja

(miljoonaa leuta)

	2014–2016			Rakenneuudistuskausi					Rakenneuudistuksen jälkeen	
Indikaattori	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tulot yhteensä	142,9	110,8	15,2	210,0	193,9	193,9	193,9	193,9	196,8	196,8
Menot yhteensä	246,3	254,2	109,1	188,0	191,0	184,6	186,9	189,4	189,4	189,4
Voitto / Tappio	–104,7	–143,4	–93,9	18,5	2,6	7,9	5,9	3,8	6,2	6,2
EBITDA	–60,5	–95,1	–54,3	64,5	44,7	43,2	41,8	39,7	42,1	42,1

2.2 **Uraanin louhinta ja konsentraatit ydinpolttoaineen tuotantoon**

(20) CNU tuottaa pääasiassa kahdentyyppistä tuotantotuotetta: uraanikonsentraattia (joka sisältää suuren määrän U_3O_8:ta) ja (väkevöimätöntä) uraanidioksidia.

(21) Uraanikonsentraatti on vakiolaatuinen, vaihdettava hyödyketuote, jolla käydään kauppaa maailmanlaajuisesti suhteellisen avoimilla hinnoilla ja ehdoilla. Uraanikonsentraatti on väkevöimättömän ja väkevöidyn uraanidioksidin tuotannon perustuote. Sitä tuottavat ja pitävät kaupan Euroopan ulkopuoliset yritykset (kuten Cameco), mutta myös eurooppalaiset (yhtiömuotoiset) yritykset, kuten Orano (entinen Areva), RioTinto tai BHP Billiton. Lisäksi näillä markkinoilla on uusia toimijoita, joiden uudet kaivoshankkeet ovat eri kehitysvaiheissa Espanjassa, Suomessa ja Unkarissa ([7]).

(22) Romania ilmoitti, että Orano ehdotti spontaanisti toukokuussa 2017 toimittavansa CNU:lle uraanikonsentraattia Nigerissä sijaitsevalta kaivokseltaan. Orano ilmoitti pystyvänsä toimittamaan koko määrän uraanikonsentraattia, jota CNU tarvitsi uraanidioksidin tuottamiseen SNN:ää varten, joka käyttäisi sitä Cernavodăn kummassakin reaktorissa ([8]).

([7]) Tiedot on noudettu 23. syyskuuta 2019 osoitteesta https://www.wise-uranium.org/upeur.html
([8]) Romanian viranomaisten toimittamien huomautusten 12.2 kohta, liite kirjeeseen 121321/DV/8.12.2018.

(23) Tarkasteltaessa U_3O_8:n muuntamista uraanidioksidiksi Camecon ja CNU:n välillä on todellista kilpailua CANDU-pohjaisen teknologian ydinvoimalaitoksien suhteen. Lisäksi jokaisella yrityksellä, joka tuottaa tällä hetkellä uraaniyhdisteitä ydinpolttoaineeksi käytettävää väkevöityä uraania varten, kuten Orano (entinen Areva), on tekninen kapasiteetti osallistua näille markkinoille tulevaisuudessa. Niillä voi näin ollen olla kiinnostusta asiaan, ja ne voivat päättää osallistumisesta ja korvaavan tuotteen tarjoamisesta. Julkisesti saatavilla olevien tietojen mukaan Orano mukauttaa teollisia prosessejaan parhaillaan Malvésin tehtaassaan voidakseen myydä kansainvälisillä markkinoilla väkevöimätöntä uraanidioksidia, joka on yksi sen välituotteista ([9]). Lisäksi CANDU-reaktoreilla on tällä hetkellä vaihtoehtoisia (väkevöimättömän) uraanidioksidin toimittajia, kuten Dioxitek (Argentiina), CNNC (Kiina), PAEC (Pakistan) ja NFC (Intia).

2.3 **CNU:n alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma**

(24) Komission tekemän pelastamistukea koskevan päätöksen, jolla hyväksyttiin 62 miljoonan leun (13,1 miljoonan euron) laina ([10]), jälkeen Romania ilmoitti 12. kesäkuuta 2017 alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman päättymisestä vuonna 2021.

(25) Alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa rakenneuudistuksen kokonaiskustannukset olivat 941 miljoonaa leuta (198,5 miljoonaa euroa) (yksityiskohtainen erittely on menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 22 kappaleessa). Romanian mukaan nämä rakenneuudistuskustannukset oli tarkoitus rahoittaa 441 miljoonan leun (93,0 miljoonan euron) valtiontuella ja CNU:n 500 miljoonan leun (105,5 miljoonan euron) omalla rahoitusosuudella ([11]) (joka oli noin 53 prosenttia rakenneuudistuskustannuksista).

(26) Ilmoitettu rakenneuudistustuki koostui seuraavista viidestä tukivälineestä:

a) 62 miljoonan leun (13,1 miljoonan euron) pelastamistuen muuntaminen rakenneuudistustueksi;

b) 75,5 miljoonan leun (15,9 milj. euron) arvoinen avustus;

c) 77 miljoonan leun (16,2 milj. euron) suuruisen velan mitätöinti;

d) 213 miljoonan leun (44,9 milj. euron) arvoinen toimintatuki;

e) CNU:lla 30. maaliskuuta 2017 olleen 13,3 miljoonan leun (2,8 milj. euron) suuruisen velan muuntaminen Romanian valtion omistamiksi osakkeiksi.

(27) Alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa kustannuksien omaan rahoitusosuuteen sisältyivät neljä tulonlähdettä, joita CNU saa kaivoksien hyödyntämisestä (aloittamispäätöksen johdanto-osan 20 kappale):

a) U_3O_8:n eri toimitussopimukset ANRSPS:n kanssa;

b) uraanidioksidin toimittamista SNN:lle koskevat monivuotiset sopimukset 1. syyskuuta 2017 ja 31. joulukuuta 2021 välisenä aikana;

c) monivuotinen sopimus SNN:n kanssa vaatimustenvastaisten luonnonuraania sisältävien materiaalien käsittelystä;

d) useita sopimuksia Conversmin SA:n kanssa suljettujen uraanikaivosten säilyttämistä, sulkemista, ympäristön kunnostamista ja seurantaa varten.

2.4 **Kuvaus menettelyn aloittamiseen johtaneista syistä**

(28) Komissio katsoi aloittamispäätöksessä, että Romanian suunnitelmat julkisen rahoituksen myöntämiseksi CNU:n rakenneuudistussuunnitelmaan olivat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

([9]) https://www.orano.group/docs/default-source/orano-doc/groupe/publications-reference/rapport_tsn_malvesi_2018.pdf, s. 13.

([10]) Romanian valtio myönsi hallituksen hätämääräyksen 65/2016 nojalla edustajansa energiaministeriön välityksellä pelastamistukilainan 5. lokakuuta 2016. Määräyksellä otetaan käyttöön oikeudellinen kehys yksittäiselle oikeudelliselle tukitoimenpiteelle kansallisen uraaniyhtiön pelastamiseksi (Romanian virallinen lehti nro 801, 11. lokakuuta 2016). Pelastamislainan sopimusehtojen mukaan korko oli 6,92 prosenttia, ja laina maksettiin kahdessa erässä: 47,2 miljoona leuta 5. marraskuuta 2016 ja 13 167 550,53 leuta 30. maaliskuuta 2017. Korkoa tarkistettiin 6,92 prosentista 11,08 prosenttiin 19. heinäkuuta 2017. *Lähde*: www.cdep.ro/interpel/2018/r1405B.pdf

([11]) Ilmoituslomake III.B osa, 5.1.B kohta.

(29) Koska CNU täytti pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 20 kohdan mukaiset vaikeuksissa olevaa yritystä koskevat vaatimukset, rakenneuudistustuen soveltuvuutta sisämarkkinoille arvioitiin näiden suuntaviivojen mukaisesti. Alustavan arvioinnin jälkeen komissio piti kyseenalaisena edellä mainittujen toimenpiteiden soveltuvuutta pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen kanssa. Todetuista epäilyistä esitetään yhteenveto jäljempänä johdanto-osan 30–46 kappaleessa (täydelliset yksityiskohdat esitetään aloittamispäätöksen johdanto-osan 44–70 kappaleessa).

2.4.1 *Epäilyt CNU:n oman rahoitusosuuden tasosta rakenneuudistussuunnitelmassa*

(30) Komissio epäili, olivatko Romanian ehdottamat rahoituslähteet merkittäviä, todellisia ja tosiasiallisia sekä tuista vapaita, vähintään 50-prosenttisesti omia rahoitusosuuksia, ja katsoi siksi alustavasti, että alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma ei täyttänyt pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen omaa rahoitusosuutta koskevia perusvaatimuksia.

(31) Ensinnäkin komissio päätteli alustavasti oman rahoitusosuuden todellisen ja tosiasiallisen luonteen osalta, ettei yksikään johdanto-osan 27 kappaleessa luetellusta oman rahoitusosan neljästä lähteestä täyttänyt tätä perustetta. Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 63 kohdan mukaan omaan rahoitusosuuteen ei sisälly arvioituja tulevia voittoja, kuten kassavirtaa. Komissio totesi Romanian esittämistä sopimuksista, että vain pieniä määriä koskevat sopimukset toteutuivat ja nekin ainoastaan osittain.

(32) Toiseksi vaatimuksesta, jonka mukaan oman rahoitusosuuteen ei saisi sisältyä tukia, komissio päätteli alustavasti, että SNN:n kanssa tehtyä ratkaisevaa uraanidioksidin ota tai maksa -toimitussopimusta, jonka odotettiin edustavan noin 80 prosenttia CNU:n myynnistä, ei todennäköisesti tehty markkinaehtojen mukaisesti. Saatavilla olevien markkinakatsausten perusteella sopimus, jonka suunniteltu hinta on 623 leuta (131 euroa) kilogrammaa uraania kohti (kg U) (eli 423 leuta/kg U ilman tukea) ja vastaa 110 dollaria/kg U (100 euroa/kg U) (ilman tukea), ylittää arvioidun markkinahinnan (67 dollaria tai 61 euroa/kg U) 64 prosentilla.

(33) Komissio epäili myös, olivatko kaikki muut ehdotetut oman rahoitusosan lähteet valtiontuesta vapaita: nämä määrät olivat peräisin julkishallinnon ja valtion omistamien yritysten kanssa suunnitelluista sopimuksista. Romania ei pystynyt osoittamaan, että ANRSPS, joka on julkinen elin, allekirjoittaisi suunnitellut sopimukset CNU:n kanssa markkinahintaan ja että toinen suunniteltu sopimus SNN:n kanssa vaatimustenvastaisten materiaalien käsittelystä tehtäisiin markkinaehdoin, esimerkiksi verrattuna toimialalle tyypillisiin muihin toimitussopimuksiin.

(34) Kolmanneksi Romanian toimittamien tietojen perusteella yksikään markkinasijoittaja tai lainanantaja ei tukenut suunnitelmaa eikä sillä ollut aikomusta tukea sitä. Romania ei ole pystynyt toimittamaan komissiolle mitään asiaa tukevaa näyttöä, kuten aiesopimusta, joka olisi osoittanut ja todistanut, että mahdollinen markkinasijoittaja luottaa ilmoitettuun rakenneuudistussuunnitelmaan sekä tukee ja rahoittaa sitä.

(35) Lopuksi komissio epäili myös Romanian esittämää väitettä siitä, että kiinteän omaisuuden myynti tarjoaisi oman rahoitusosuuden lähteen. Ei ollut selvää, mikä olisi tällaisten omaisuuserien markkina-arvo, myynnin aikataulu ja erityisesti, missä määrin tällainen myynti voitiin onnistuneesti toteuttaa rakenneuudistuskauden aikana.

2.4.2 *Epäilyt CNU:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisesta*

(36) Komissio epäili myös, että CNU:n elinkelpoisuus saataisiin palautettua alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman avulla rakenneuudistuskauden lopussa. Ei ollut osoitettu, että CNU tuottaisi riittävästi ja että se pystyisi pysymään markkinoilla ilman täydentävää tukea.

(37) Ensinnäkin komissio totesi, että Romania ei toimittanut pyynnöstä rakenneuudistuskauden tärkeimpiä taloudellisia indikaattoreita ja tietoja kannattavuudesta ja tuotantokustannuksista kunkin nykyisen tai suunnitellun liiketoiminnan (Crucea-Botuşanan kaivos, Feldioaran laitos, Tulgheş-Grinţieşin kaivos) perusteella jaoteltuna. Toimitetut kokonaistason tiedot, jotka koskivat CNU:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista rakenneuudistuskauden lopussa, olivat joka tapauksessa epätäydelliset.

(38) Toiseksi CNU:n kannattavuus pysyi alhaisena, vaikka otetaan huomioon hintatuki, jonka oli tarkoitus kattaa tuotantokustannusten ja uraanidioksidin markkinahinnan välinen ero ja jota Romania piti valtiontukena. Koska ei esiintynyt merkkejä siitä, että kyseistä tukea vähennetään asteittain rakenneuudistuskauden aikana, komissio totesi alustavasti, että ilman täydentävää näyttöä se epäili, oliko CNU elinkelpoinen rakenneuudistuskauden päätyttyä, jos toimintaan ei enää myönnettäisi valtion tukea.

(39) Kolmanneksi komissio epäili Romanian viranomaisten esittämiä tuotantokustannuksia sen jälkeen, kun investoinnit uuteen Tulgheş-Grinţieşin kaivokseen oli saatu toteutettua. Komissio korosti erityisesti, että Romania ei ollut toimittanut investointitutkimusta, joka tukisi U_3O_8:n tuotantokustannusten väitettyä määrää, eli 460 leuta (97 euroa)/kgU ([12]), ja huomautti, että tämä arvio ylitti merkittävästi todellisen markkinahinnan, joka oli 22 dollaria (20 euroa) paunalta U_3O_8:aa helmikuun 2018 loppupuolella ([13]).

(40) Lisäksi komissio huomautti, että Romanian esittämät uraanin hintaennusteet uuden kaivoksen investointinäkymien tukemiseksi olivat vanhentuneita ja epäluotettavia, ja herättivät siksi epäilyjä uuden kaivoksen kannattavuudesta. Koska rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 51 kohdassa todetaan, että elinkelpoisuuden palautuminen ei saa perustua hintojen muutosten kaltaisia ulkoisia tekijöitä koskeviin optimistisiin oletuksiin, komissio epäili myös, täytettiinkö tämä suuntaviivojen kohta.

2.4.3 *Korvaavia toimia koskevat epäilykset*

(41) Komissio totesi tältä osin, että Romania suunnitteli vain kahta toimintaa säätelevää toimenpidettä. Alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman mukaan CNU pidättäytyy ostamasta omistusosuuksia muissa yrityksissä rakenneuudistuskaudella ja käyttämästä tukea mainontaan tuotteidensa myynnissä. Koska merkitykselliset ja selkeät rakenteelliset toimenpiteet kuitenkin puuttuivat, komissio epäili, että ehdotetut korvaavat toimenpiteet lieventäisivät tyydyttävästi mahdollisen tuen luomia kielteisiä kilpailuvaikutuksia.

(42) Romania väitti, että CNU:n toimittamalle tuotteelle ei ole eurooppalaisia markkinoita ja että sen vuoksi ei tarvita täydentäviä korvaavia toimenpiteitä. Komissio väitti toisin ja esitti asiasta useita näkökohtia.

(43) Ensiksi komissio totesi, että vaikka uraanimalmia ei tällä hetkellä louhi CNU:n lisäksi mikään muu eurooppalainen yritys, unionissa on aktiivisesti toimivia yrityksiä, jotka tuovat uraaniyhdisteitä käsittely- ja jalostuslaitoksille ja mahdollisesti ydinpolttoaineen valmistusta varten. Tällainen on esimerkiksi Orano (entinen Areva), joka tuo uraaniyhdisteitä EU:hun kaivoksistaan unionin ulkopuolisissa maissa, kuten Nigerissä. Markkinat ovat siten avoimia kilpailulle. Lisäksi uraaniesiintymiä on paikallistettu, ja Espanjassa ja Suomessa ilmoitettiin tai suunniteltiin uusia kaivoksia vuosille 2018–2019.

(44) Toiseksi komissio totesi käsittely- ja jalostustoiminnan osalta, että vaikka mikään muu yritys kuin Cameco ei tällä hetkellä tarjoa väkevöimätöntä uraanidioksidia CANDU-pohjaisen teknologian ydinvoimalaitoksille EU:ssa, nämä markkinat ovat avoimet kilpailulle ja kaikki yritykset saattavat olla kiinnostuneita ja päättää tulevaisuudessa osallistua markkinoille tai tarjota muualta saatavia korvaavia tuotteita. Camecon lisäksi väkevöimätöntä uraanidioksidia CANDU-pohjaiselle teknologialle voivat tarjota myös ulkomaiset toimittajat, esimerkiksi Kiinasta tai Intiasta.

(45) Kolmanneksi komissio huomautti, että Romania esitti joitain ristiriitaisia lausuntoja alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassaan, koska se totesi, että CNU pyrkii laajentamaan asiakaskuntaansa Romanian ulkopuolella, mutta väitti samalla, että CNU:n toimittamalle tuotteelle ei ollut markkinoita Euroopassa ja että siksi ei tarvita mitään korvaavia toimenpiteitä.

(46) Tämän vuoksi komissio päätteli alustavasti, että: i) uraanin *louhintatoiminnassa* esiintyy todellista kilpailua ja ii) uraanin *käsittely- ja jalostustoiminnassa* voi syntyä uutta kilpailua. Tästä syystä Romanian ehdottamat toimintaa säätelevät toimenpiteet eivät vaikuttaneet riittäviltä ja rakenteelliset korvaavat toimenpiteet olivat tarpeen kilpailun vääristymisen lieventämiseksi.

3. **ROMANIAN TOIMITTAMAT HUOMAUTUKSET**

(47) Romania esitti aloittamispäätökseen antamissaan huomautuksissa uusia tietoja ja joitain huomautuksia sekä toisen rakenneuudistussuunnitelman.

([12]) Noin 120 dollaria per kgU tai 46 dollaria paunalta U_3O_8:aa. Tämä perustuu siihen, että 1 kg U = 2,59979 paunaa U_3O_8:ta asiaan erikoistuneen verkkosivuston mukaan: http://www.uranium.info/unit_conversion_table.php

([13]) Tiedot on noudettu 22. maaliskuuta 2018 osoitteesta https://www.uxc.com/p/prices/UxCPrices.aspx

3.1 **Romanian toimittamat huomautukset Euratomin perustamissopimuksen soveltamisesta**

(48) Romanian viranomaiset ilmoittivat, että rakenneuudistus tukee maan Euratomin perustamissopimuksen nojalla tekemiä ydinturvallisuuteen liittyviä sitoumuksia, jotka liittyvät erityisesti seuraaviin:

a) kaivosten tulvien estäminen;

b) pohjavesien ja lampien vesien hallittu pois johtaminen;

c) sellaisten kaivos- ja lampivesien dekontaminointi ja saasteenpoistaminen, joissa on uraania, radiumia ja joiden suolapitoisuudet ylittävät ympäristösäännöt, koska ne aiheuttavat todennäköisesti erittäin vakavia vaikutuksia ympäristöön ja väestöön, mukaan lukien yrityksen tilat ja laitteet;

d) Cernavodăn ydinvoimalan yksiköiden toimintaan tarvittavien ydinpolttoaineiden tuotannon raaka-aineiden toimitusvarmuus, mukaan lukien paikallisen ydinpolttoainekierron ylläpito, mikä edistää Romanian energiavarmuuden varmistamista;

e) uraanivarantojen hallinta, kaivos-/uraanintuotannon louhinta-alueiden sulkeminen, säilyttämistoimenpiteet, ydinreaktoriyksiköiden käytöstä poistaminen, viherryttämistoimien toteuttaminen, ympäristö- ja väestötekijöiden seuranta sulkemisen jälkeen, monitahoiset ja pitkäaikaiset toiminnot ja prosessit radioaktiivisen saastumisen välttämiseksi, kaivosten sulkeminen, viherryttäminen, sulkemisen jälkeinen seuranta;

f) Romania katsoo myös, että CNU on ratkaisevan tärkeä Romanian energian toimitusvarmuuden ja arvokkaan asiantuntemuksen ylläpitämisen kannalta ja että näin säilytetään merkittävät investoinnit CNU:n laitteisiin, tekniikkoihin ja lisensseihin, jotka muuten voitaisiin menettää ([14]). Romania näkee paikallisen kaivostoiminnan turvallisimpana keinona varmistaa ydinenergian tuotannon toimitusketju ja väittää, että CNU on ainoa uraanidioksidin toimittaja EU:ssa, joka voi varmistaa tehokkaan ja tasaisen panoksen ydinpolttoaineen tuotantoon Cernavodăn ydinreaktoreissa ([15]).

3.2 **Toinen rakenneuudistussuunnitelma**

(49) Romania painotti ensin, että se peruutti toisessa rakenneuudistussuunnitelmassa kolme viidestä alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa ilmoitetusta tukitoimenpiteestä, nimittäin johdanto-osan 26 kappaleessa kuvatut toimenpiteet c, d ja e. Tästä syystä myönnettävän tuen määrä laskee merkittävästi 440,8 miljoonasta leusta (93,0 miljoonasta eurosta) 125,1 miljoonaan leuhun (26,4 miljoonaan euroon). Voimaan jääneet tukitoimenpiteet olivat 60,4 miljoonan leun (12,7 miljoonan euron) pelastamistuen muuntaminen ja 64,8 miljoonan leun (13,7 miljoonan euron) avustus.

(50) Rakenneuudistuskustannuksia vähennettiin 941 miljoonasta leusta (198,5 miljoonasta eurosta) 250,3 miljoonaan leuhun (52,8 miljoonaan euroon), ja Romania väitti, että CNU:n osuus olisi ollut 50 prosenttia, eli 125,1 miljoonaa leuta (26,4 miljoonaa euroa).

(51) CNU aloittaisi uuden yhteistyön SNN:n kanssa osana tätä toista rakenneuudistussuunnitelmaa. Romania katsoi tässä yhteydessä, että aloittamispäätöksen johdanto-osan 47–50 kappaleessa ilmaistut komission huolenaiheet SNN:n kanssa suunnitellun sopimuksen hintaan sisältyvästä mahdollisesta valtiontuesta eivät olleet enää merkityksellisiä, koska tällainen sopimus ei ollut enää suunnitteilla. Romania selvensi, että päätettyään CNU:n kanssa tekemänsä sopimuksen, joka aiheutti osittain CNU:n taloudelliset vaikeudet, SNN aloitti raaka-aineiden hankkimisen kanadalaiselta yritykseltä Camecolta. Riippuvaisuutta yhdestä hankintalähteestä pidettiin kuitenkin pitkällä aikavälillä riskialttiina, ja siksi SNN esitti strategian hankintojen monipuolistamiseksi.

(52) SNN:n yhtiökokous hyväksyi tämän strategian toukokuussa 2018 ja mainitsi nimenomaisesti CNU:n käsittelypalvelujen toimittajana. Romania selvitti, että tämän strategian perusteella riippuvuus yhdestä toimittajasta ja tähän liittyvät riskit vältetään siten, että U_3O_8:aa hankitaan kansainvälisillä markkinoilla uraanidioksidin sijasta, CNU suorittaa sen käsittelyn, ja tuotettua uraanidioksidia käytetään ydinpolttoaineen tuotannossa. SNN:n ja CNU:n välinen järjestely käsittäisi U_3O_8:n käsittelyn ja varastoinnin CNU:n laitoksissa ja CNU:n U_3O_8:n toimittajille antaman hyväksynnän: CNU:n hyväksyntää vaaditaan ennen kuin U_3O_8:n hyväksyttyjen toimittajien välillä järjestetään kilpailumenettelyjä, koska SNN:llä ei ole U_3O_8:n toimittajien hyväksymiseen tarvittavaa asiantuntemusta.

([14]) Romanian 19. huhtikuuta 2019 toimittama ilmoitus, IV.3 luku. Rakenneuudistussuunnitelma, iv alakohta.
([15]) Romanian 19. huhtikuuta 2019 toimittama ilmoitus, IV.3 luku. Rakenneuudistussuunnitelma, iv alakohta.

(53) Sen jälkeen Romania antoi lain, jolla säännellään periaatteita, jotka koskevat Romanian kansallista strategiaa integroidun ydinpolttoainekierron ylläpitämiseksi ja raaka-aineen toimittamista Cernavodăssa sijaitsevan ydinvoimalan yksiköiden toimintaan tarvittavan ydinpolttoaineen tuottamiseksi ([16]), jäljempänä 'laki 193/2018'. Laissa 193/2018 säädetään, että CNU:lla on yksinoikeus tuottaa uraanidioksidijauhetta Romanian alueella, ja SNN ostaa tämän tuotteen yksinomaan CNU:lta, paitsi jos CNU ei pysty toimittamaan tarvittavia määriä. Kriteerit ja menetelmät U_3O_8:n kvalifiointi-, varastointi- ja käsittelypalvelujen säänneltyjen hintojen määrittämiseksi ja mukauttamiseksi sekä CNU:n toimittamat uraanidioksidin hinnat on määritettävä CNU:n tosiasiallisten kustannusten perusteella perustuen hallituksen päätökseen, jota käsiteltiin vielä, kun Romania toimitti toisen rakenneuudistussuunnitelman (tämän lain yksityiskohdista on lisätietoa jäljempänä johdanto-osan 63 kappaleessa) ([17]). Romania odotti osana toista rakenneuudistussuunnitelmaa, että CNU:n ja SNN:n välinen sopimus tulisi voimaan vuodesta 2018 lähtien.

(54) CNU ehdotti 22. kesäkuuta 2018 toimitusta, joka sisälsi […] uraanitonnia uraanidioksidia hinnalla […] leuta/kg U (ilman arvonlisäveroa), joka on […] euroa/kg U. SNN ilmoitti CNU:lle 17. heinäkuuta 2018, että ensimmäistä tilausta, jonka määrä oli […] uraanitonnia uraanidioksidia, ei anneta CNU:lle tarjotun yksikköhinnan vuoksi. CNU ja SNN allekirjoittivat 19. heinäkuuta 2018 puitesopimuksen, jonka mukaan CNU toimittaisi uraanidioksidia SNN:lle.

(55) SNN ja CNU tekivät marraskuussa 2018 sitovan sopimuksen, jonka perusteella uraanidioksidia hankittiin […] uraanitonnia hintaan […] leuta/kg ([…] euroa/kg) (yhteensä […] miljoonaa leuta ([…] miljoonaa euroa) (ilman arvonlisäveroa) mainitun puitesopimuksen puitteissa ([18]).

3.3 **Kolmas rakenneuudistussuunnitelma**

(56) Komission kanssa 3. joulukuuta 2018 järjestetyn toista rakenneuudistussuunnitelmaa koskevan videokonferenssin jälkeen Romania toimitti kolmannen rakenneuudistussuunnitelman, joka korvasi kaikki aiemmin ilmoitetut rakenneuudistussuunnitelmat.

(57) Kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa säilytetään vain kaksi viidestä alkuperäisestä tukitoimenpiteestä, joiden määrä on pienempi kuin alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa. Jäljellä olevien toimenpiteiden kokonaismäärä on 178,3 miljoonaa leuta (37,6 miljoonaa euroa) ja niihin sisältyy (i) pelastamistuen muuttaminen 60,4 miljoonan leun (12,7 miljoonan euron) rakenneuudistustueksi ja (ii) avustus CNU:n investointien tukemiseksi 64,8 miljoonalla leulla (13,7 miljoonaa euroa), mukaan lukien Tulgheș-Grințieșin kaivoksen toiminnan aloittaminen. Uusi 53,1 miljoonan leun (11,2 miljoonan euron) avustus otettiin käyttöön Crucea-Botușanan kaivoksen sulkemiskustannusten kattamiseksi.

(58) Romania ilmoitti, että jäljempänä olevassa taulukossa 3 esitetyt 356,4 miljoonan leun (75,2 miljoonan euron) rakenneuudistuksen kokonaiskustannukset rahoitetaan osittain rakenneuudistustuella ja CNU:n 178,1 miljoonan leun (37,6 miljoonan euron) rahoitusosuudella, joka saadaan sen tulevista tuloista.

Taulukko 3

Rakenneuudistuskustannukset ja rahoitus

	Kustannusten määrä	Valtiontuki	Rahoitus CNU:n omista varoista
Suunnitellut rakenneuudistuskustannukset			
Pelastamistuen muuttaminen rakenneuudistustueksi	60,4	60,4	
Crucea-Botușanan kaivoksen asteittainen sulkeminen	**106,0**	53,1	52,9
Tulgheș-Grințieșin kaivoksen toiminnan aloittaminen	(…)	(…)	(…)
Kaivosjätteen parempi käsittelytekniikka Feldioaran tehtaalla	(…)	(…)	(…)

([16]) Laki 193/2018, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2018 ja julkaistu virallisessa lehdessä nro 640 23 päivänä heinäkuuta 2018.

([17]) Hallituksen päätös 126/2019, jolla hyväksytään kriteerit ja yksityiskohtaiset säännöt uraanioksidin laatuun, varastointiin ja käsittelypalveluihin liittyvien säänneltyjen hintojen vahvistamiseen ja mukauttamiseen sekä kansallisen uraaniyhtiön National Uranium Company SA: n tarjoaman uraanidioksidin hinta Romanian alueella, hyväksytty 5. maaliskuuta 2019 ja julkaistuRomanian virallisessa lehdessä 6. maaliskuuta 2019.

([18]) Ks. linkki lehdistöartikkeliin osoitteessa: https://www.focus-energetic.ro/nuclearelectrica-incheie-iar-contract-cu-cnu-pentru-uraniu-54071.html. Ks. myös huomautus sivulla 36, jossa mainitaan SNN:n vuoden 2018 vuosikertomuksessa esitetyt Camecon ja CNU:n kanssa tehdyn kunkin toimitussopimuksen määrät: http://www.nuclearelectrica.ro/wp-content/uploads/2019/02/SNN_RO_Raport-Anual-CA-2018.pdf. Tämä sitova sopimus seurasi CNU:n tekemä tarjousta suuremmasta määrästä ja alkuperäisestä tarjoushinnasta, joka oli 99 prosenttia korkeampi kuin Camecon tarjous, johon viitataan taulukon 1 rivissä 6.

Parempi uraanin talteenotto jätealtaasta	(…)	(…)	(…)
Parempi uraanin talteenotto sijoituspaikoista, jotka eivät ole toiminnassa	(…)	(…)	(…)
Rakenneuudistuksen kokonaiskustannukset (Romanian ilmoituksen mukaan)	356,4	178,3	178,1
Yhteensä prosenttimääränä (Romanian ilmoituksen mukaan)		50,0 %	50,0 %

Lähde: Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman liite 14 (*Copenhagen Economics,* CNU:n tietoihin perustuen).

(59) Romania esitti tämän jälkeen vastauksensa komission esittämiin kolmeen tärkeimpään epäilyyn. Romanian mukaan CNU:n oma rahoitusosuus on luonteeltaan todellinen ja tosiasiallinen ja se ei ole valtiontukea, kolmas rakenneuudistussuunnitelma palauttaa CNU:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden ja CNU:n rakenneuudistustuki ei vääristä kilpailua.

3.3.1 *CNU:n oma rahoitusosuus on luonteeltaan todellinen ja tosiasiallinen ja se ei ole valtiontukea*

(60) Romania eritteli jäljempänä olevassa taulukossa 4 yksityiskohtaisesti CNU:n tulolähteet:

Taulukko 4

CNU:n tulolähteet

Määrät miljoonaa leuta	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SNN – HG		(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
prosenttia CNU:n kokonaistuloista		*[…] %*	*[…] %*	*[…] %*	*[…] %*	*[…] %*	*[…] %*
SNN – jätemateriaali	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
ANRSPS yhteensä	(…)						
Conversmin yhteensä	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Muut vuokraustulot	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Yhteensä	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Toimintaan liittyvät kustannukset	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Liiketoiminnan rahavirrat	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)

Lähde: Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman liite 14 (*Copenhagen Economics*).

(61) Kuten edellä esitetystä taulukosta käy ilmi, Romania väittää, että CNU:lla on kolme pääasiakasta: SNN, ANRSPS ja Conversmin. Romania antoi yksityiskohtaisia tietoja myös CNU:n ja näiden kolmen osapuolen välisestä suhteesta todistaakseen, että CNU:n näihin tuloihin perustuvaa omaa rahoitusosuutta on pidettävä luonteeltaan todellisena ja tosiasiallisena ja että se ei ole valtiontukea.

(62) Ensinnäkin, kuten johdanto-osan 53 kappaleessa kuvataan, CNU on aloittanut SNN:n kanssa uuden yhteistyön, joka perustuu lakiin 193/2018. Tämän lain 2 §:n mukaan CNU tuottaa Romaniassa SNN:n käyttämiin romanialaisiin CANDU-reaktoreihin tarvittavan uraanidioksidin. Lisäksi saman lain 2 §:n 4 momentin mukaan CNU:lla on yksinoikeus tarjota U_3O_8:n käsittely- ja varastointipalveluita Romaniassa.

(63) CNU:n suorittaman molemman toiminnon (eli uraanidioksidin myynti ja U_3O_8:n käsittely) hintoja säännellään ja ne vahvistetaan hallituksen päätöksellä. Hallituksen päätöksessä 126/2019 todetaan, että näiden palvelujen hinta määritetään CNU:n tosiasiallisten kustannusten perusteella.

(64) Hallituksen päätöksen 126/2019 2 §:n 4 momentissa asetetaan tietyt säännellyn hinnan rajoitukset. Romanian mukaan näin varmistetaan markkinaperiaatteiden mukainen toiminta. Erityisesti uraanidioksidin hinta ei voi olla korkeampi kuin seuraavien kolmen tekijän summa: U_3O_8:n pitkän aikavälin kansainvälisen hinnan kuuden kuukauden keskiarvo, käsittelykustannukset ja 4 prosentin voittomarginaali. Lisäksi 2 §:n 5 momentissa säädetään, että riippumattoman tilintarkastajan vahvistamat CNU:n toiminnan tehostumisesta johtuvat kustannussäästöt jaetaan ostajan kanssa, koska 50 prosenttia siirretään SNN:lle annettavaan hinnanalennukseen ([19]). Kustannussäästöt, jotka eivät liity tehokkuuden lisääntymiseen, siirretään kokonaan hintoihin. Romania katsoo, että tämä kustannusten jakojärjestelmä tarjoaa CNU:lle riittävät kannustimet lisätä tehokkuutta ajan myötä.

(65) Romania toimittaa myös analyysin uraanidioksidin kolmesta hintakomponentista. U_3O_8:n pitkän aikavälin kansainvälisen hinnan kuuden kuukauden keskiarvon on arvioitu olevan seuraavalla kaudella 351 leuta/kg (74 euroa/kg). Uraanidioksidin tuotantoon johtavat käsittelykustannukset ovat Romanian mukaan noin […] leuta/kg ([…] euroa/kg). Tämä hintakomponentti sisältää jo 5 prosentin voittomarginaalin ja perustuu […] uraanitonnin määrään uraanidioksidia 10 kuukauden työjakson aikana. Analyysin viimeinen komponentti on 4 prosentin voittomarginaali, jota Romania pitää varovaisena toimialan keskimääräisiin pääomakustannuksiin verrattuna. Romania huomauttaa, että tätä voittomarginaalia voidaan vertailla Paks II -ydinvoimalan rakentamiseen käytettyihin pääomakustannuksiin, jotka olivat [7,5–8,5 prosenttia] ja jotka komissio on arvioinut ([20]). Romanian mukaan tämän vahvistavat myös kaivostoiminnan pääomakustannukset, joiden voidaan arvioida olevan yli 9 prosenttia.

(66) Johdanto-osan 65 kappaleessa mainitun kolmen komponentin yhdistelmä antaa CNU:n SNN:lle toimittaman uraanidioksidin hinnan arvoksi noin […] leuta/kg ([…] euroa/kg).

(67) Romania mainitsee myös, että CNU oli allekirjoittanut SNN:n kanssa vuodelle 2018 sopimuksen, jonka arvo oli 24,3 miljoonaa leuta (5,1 miljoonaa euroa), ja CNU oli jo saanut vuodeksi 2019 ennakkomaksun tuotannon jatkuvuuden varmistamiseksi. CNU on myös tehnyt vuotuiset sopimukset SNN:n kanssa luonnonuraania sisältävien materiaalien käsittelystä. Vuoden 2018 sopimuksen arvo oli 4,7 miljoonaa leuta (1,0 miljoonaa euroa), ja sopimus voidaan uusia vuosittain.

(68) Toiseksi Romania toteaa, että CNU:n ja ANRSPS:n välisten sopimusten yksityiskohdat katsotaan turvallisuusluokitelluiksi tiedoiksi.

(69) Kolmanneksi CNU tarjoaa Conversminille ylläpitopalveluita vuotuisten, automaattisesti uusittavien sopimusten mukaisesti.

(70) Edellä esitetyn perusteella Romania katsoo, että CNU:n oma rahoitusosuus on luonteeltaan todellinen, tosiasiallinen ja se ei ole valtiontukea.

3.3.2 *Kolmas rakenneuudistussuunnitelma palauttaa CNU:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden*

(71) Kolmas rakenneuudistussuunnitelma rahoitetaan osittain kolmella pääasiallisella tukitoimenpiteellä: pelastamistuen muuttaminen rakenneuudistustueksi, tuki Crucea-Botuşanan kaivoksen sulkemiselle ja eräät investointitoimenpiteet, kuten Tulgheş-Grinţieşin uuden kaivoksen avaaminen tai Feldioaran laitoksen kunnostaminen.

(72) Romanian viranomaiset esittivät seuraavat seikat komission aloittamispäätöksessä esittämään Tulgheş-Grinţieşin kaivoksen investointitutkimusta koskevan pyyntöön, joka perustuu Romanian alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa esittämään oletukseen: Romania väittää, että päätös uuden kaivoksen avaamisesta perustuu aiempiin tutkimuksiin vuosina 1986, 2004 ja erityisesti vuonna 2011; vaikka Romanian viranomaiset pitivätkin vuoden 2011 tutkimusta turvaluokiteltuna ja eivät jakaneet sitä sellaisenaan komission kanssa, Romania katsoo, että suunnitelmaan sisältyvät oletukset ovat jopa varovaisia, koska suunnitelman mukaan ainakin ensimmäisen kymmenen vuoden aikana on määrä aloittaa maanalaisten varantojen sijasta pintavarantojen hyödyntäminen, mikä tekee louhimisesta halvempaa. Romanian viranomaisten Cepromin SA:lle tilaaman toteutettavuustutkimuksen pitäisi olla saatavilla vasta marraskuussa 2019.

([19]) Hallituksen päätöksen 2 §:n 5 momentissa säädetään, että ”kustannussäästöt, jotka johtuvat CNU:n toiminnan tehostumisesta ja jotka riippumattomat tilintarkastajat todistavat […] jaetaan seuraavasti: 50 prosenttia määrästä huomioidaan hinnassa lisääntyneenä voittona, ja 50 prosenttia koostuu hinnan alentamisesta”.

([20]) Ks. komission päätös, annettu 6.3.2017, valtiontuki SA.38454 (2015/C) – Mahdollinen tuki Paksin ydinvoimalalle (EUVL L 317, 1.12.2017, s. 45).

(73) Kun kyse on Feldioaran laitoksen teknisistä mukautuksista kaivosjätteen käsittelemistä, jalostamista ja hyödyntämistä varten, Romanian viranomaiset mainitsevat, että tarkoituksena on vähentää uraanimalmin käsittelykustannuksia parantamalla tekniikan siirtoa, mikä johtaa suurempaan jalostustuotantoon.

(74) Romania selvittää myös, että taulukosta 4 käy ilmi, että ehdotetulla suunnitelmalla varmistetaan riittävät kassavirrat CNU:n oman rahoitusosuuden kattamiseksi, koska vaadittava oma rahoitusosuus olisi noin 178 miljoonaa leuta, kun ajanjaksolla 2017–2023 odotettavissa olevien rahavirtojen summa on yli 250 miljoonaa leuta (52,7 miljoonaa euroa).

(75) Romania toimitti myös yksityiskohtaisen taulukon suunnitelluista kustannussäästöistä toimipaikan mukaan jaoteltuna. Se esitetään jäljempänä taulukossa 5. Tämä taulukko osoittaa, että tärkeimmät kustannussäästöt saadaan Romanian mukaan Suceavasta, jossa nykyinen Crucea-Botuşanan kaivos sijaitsee.

Taulukko 5

Kustannukset eri toimipaikoissa

Kustannukset (miljoonaa Romanian leuta)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kustannukset eri toimipaikoissa							
Keskustoiminnot	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Feldioara	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Suceava	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Stei	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Oravita	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Kulut yhteensä	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Jaksotetut hankintamenot yhteensä	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)
Toimintakustannukset yhteensä	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)	(…)

Lähde: Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman liite 14 (*Copenhagen Economics*).

(76) Romania selvittää myös, että kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa esitetyt arviot perustuvat uraanin nykyhintoihin, mutta oman tutkimuksen mukaan uraanimarkkinoilla on lähitulevaisuudessa positiiviset näkymät. Romanian mukaan eri lähteissä (kuten S&P Global Market Intelligence) esitetään samanlaisia ennusteita. Ennusteiden keskiarvo osoittaa, että uraanin hinnan odotetaan nousevan 40 prosenttia vuosina 2018–2020. Romania viittaa myös komission aiempaan päätökseen, jossa pannaan merkille markkinoiden yksimielisyys näkemyksistä, että ydinmateriaalien hinnat elpyvät keskipitkällä aikavälillä ([21]).

(77) Romania väittää, että yleiset kannattavuutta mittavat tulokset ovat vakaat, kun otetaan huomioon oletuksien tai markkinaolosuhteiden merkittävät muutokset. Romanian mukaan CNU:n pitäisi pystyä toteuttamaan rakenneuudistuksen investointitarpeiden kattamiseen riittävä oma rahoitusosuus, vaikka suunniteltuja investointeja olisi lisättävä 25 prosentilla tai vaikka kassavirrat laskisivat vastaavalla prosenttimäärällä.

3.3.3 *Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman mukainen rakenneuudistustuki ei vääristä kilpailua*

(78) Romania korostaa ensin, että rakenneuudistustuen määrää on alennettu 60 prosentilla alkuperäiseen rakenneuudistussuunnitelmaan verrattuna ja että tämä rajoittaa huomattavasti vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan.

(79) Romania toteaa myös, että uraanimarkkinat vaikuttavat globaaleilta (sekä tuotantoketjun alkupäässä (louhinta) että sen loppupäässä (käsittely- ja jalostusyritykset)) ja sen vuoksi alle 40 miljoonan euron tuen vaikutus voi olla vain vähäinen. Tämän tueksi Romanian viranomaiset selvittävät, että Romanian osuus maailman uraanituotannosta on alle 0,1 prosenttia.

([21]) Ks. komission päätös (EU) 2017/1021, annettu 10 päivänä tammikuuta 2017, valtiontuesta SA.44727 2016/C (ex 2016/N), jonka Ranska aikoo toteuttaa Areva-konsernin hyväksi (EUVL L 155, 17.6.2017, s. 23), johdanto-osan 231 kappale.

(80) Lisäksi CNU on ainoa CANDU-tekniikkaa käyttävän uraanidioksidin tuottaja Euroopassa ja yksi kahdesta yrityksestä maailmassa, joka tuottaa väkevöimätöntä luonnonuraanidioksidia. Romania selvittää myös, että väkevöimättömän uraanidioksidin vähäinen kysyntä ei riitä sellaisen myynnin käynnistämiseen, joka tekisi teknologian muutoksesta kannattavaa ja voisi kannustaa väkevöidyn uraanidioksidin nykyisiä tuottajia pyrkimään näille uusille markkinoille.

(81) Romanian mukaan CNU:n poistuminen uraanimarkkinoilta voi lisätä SNN:n riippuvuutta ulkoisista uraanidioksidin/U_3O_8:n toimittajista. Romania olettaa, että jos ydinpolttoainekierron hallinta menetettäisiin, uraanidioksidin/U_3O_8:n ulkoiset toimittajat ja erityisesti Cameco, josta tulisi Romaniassa ainoa jalostetun uraanin (uraanidioksidin muodossa) toimittaja, jolla on CANDU-sertifiointi, hyötyisivät tästä tilanteesta. Tämä korottaisi merkittävästi SNN:lle toimitettavien tuotteiden hintoja ja maksimoisi niiden voitot. Tämä tilanne vaikuttaa kansallisen ydinvoima-alan toimijan pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen, ja sillä on kielteisiä vaikutuksia Romanian energiavarmuuteen.

(82) Lopuksi Romania korostaa, että ei ole mitään mahdollisia rakenteellisia korvaavia toimenpiteitä, joita voitaisiin toteuttaa ilman, että yrityksen elinkelpoisuuden lisäksi myös sen ydintoiminta vaarantuu. Romania väittää, että komissio on jo aiemmissa päätöksissään hyväksynyt sen, että toiminnan jatkuva supistaminen voisi vaarantaa yrityksen mahdollisuudet palauttaa toimintakykynsä ilman, että se tarjoaisi merkityksellisiä kaupallisia mahdollisuuksia kilpailijoille, kuten Cyprus Airwaysin rakenneuudistusta koskevassa päätöksessä C10/2006 todetaan.

4. **TUEN ARVIOINTI**

4.1 **SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolo**

(83) SEUT 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

(84) Tästä seuraa, että toimenpide katsotaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi, jos se täyttää seuraavat kumulatiiviset kriteerit: i) toimenpiteen on oltava valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty; ii) sen on annettava etua yritykselle; iii) sen on oltava valikoiva, eli suosittava tiettyjä yrityksiä tai tuotannonaloja; ja iv) sen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua ja vaikutettava jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(85) Komissio arvioi 4 kohdan mukaisesti tukitoimenpiteitä sellaisina kuin ne on esitetty Romanian viranomaisten kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa (taulukossa 3 on tästä täydelliset tiedot), ja ne ovat:

a) laina-ajaltaan pidennetyn pelastamislainan muuntaminen (velkojen mitätöinnin kautta) 60,4 miljoonan leun (12,7 miljoonan euron) rakenneuudistustueksi; ja

b) Feldioaran laitoksen nykyaikaistamiseen, Tulgheș-Grințieșin kaivoksen hyödyntämisen aloittamiseen ja Crucea-Botușanan kaivoksen sulkemiseen tarkoitettujen CNU:n investointien tukemiseen myönnetyt kolme valtionavustusta, joiden arvo on yhteensä 117,9 miljoona leuta (24,9 miljoonaa euroa).

(86) Ennen kuin tarkastellaan, ovatko nämä toimenpiteet SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, komissio toteaa, että Romania katsoo, että laina-ajaltaan pidennetyn pelastamislainan muuttaminen rakenneuudistustueksi, jäljempänä ’pelastamislainan poiskirjaus’, sekä kolme edellä mainittua valtionavustusta, jäljempänä ’valtionavustukset’, ovat valtiontukea.

4.1.1 *Valtion varat ja valtiosta johtuva toimenpide*

(87) Toimenpiteiden a) on oltava valtion varoista rahoitettuja etuja, jotka myöntää jokin välittäjänä toimiva elin sille siirretyn toimivallan nojalla joko suoraan tai epäsuorasti, ja b) niiden on oltava valtiosta johtuvia, jotta ne katsottaisiin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

(88) Pelastamislainan poiskirjaus estää valtiota saamasta palautusta pelastamislainasta, jonka se myönsi talousarviostaan ja joka CNU:n pitäisi maksaa takaisin valtiolle. Näin ollen toimenpiteeseen liittyy valtion varoja. Koska Romanian valtion on tehtävä tämä päätös, toimenpide on valtiosta johtuva. Valtion avustukset rahoitetaan myös valtion talousarviosta, ja ne johtuvat suoraan Romanian valtion päätöksestä. Toimenpiteet ovat siten selvästi valtiosta johtuvia ja ne myönnettiin valtion varoista.

4.1.2 *Valikoivuus*

(89) Toimenpide voidaan katsoa valtiontueksi, jos se on sillä tavoin valikoiva, että se suosii vain tiettyjä yrityksiä tai tiettyä tuotannonalaa.

(90) Pelastamislainan poiskirjaus ja valtion avustukset koskevat pelkästään CNU:ta, joten ne eivät ole osa yleistä toimenpidettä, joka on Romanian mineraalien louhinta- ja käsittelytoiminnan alan kaikkien yritysten tai muiden toimialojen käytettävissä. Lisäksi pelastamistuen myöntämistä koskevasta oikeudellisesta kehyksestä annettu hallituksen hätämääräys 65/2016 koski ainoastaan CNU:ta, eikä sitä voida soveltaa muihin yrityksiin, jotka kilpailevat tai aikovat kilpailla CNU:n kanssa uraanin käsittelyn alalla. Unionin tuomioistuimen mukaan yksittäisen tukitoimenpiteen yhteydessä taloudellisen edun toteaminen mahdollistaa lähtökohtaisesti sen, että toimenpide oletetaan valikoivaksi ([22]). Pelastamislainan poiskirjaus ja valtion avustukset ovat siksi valikoivia toimenpiteitä.

4.1.3 *Taloudellinen etu*

(91) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu etu on mikä tahansa taloudellinen hyöty, jota yritys ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, toisin sanoen ilman valtion toimenpidettä ([23]).

(92) Siten 62 miljoonan leun (13,1 miljoonan euron) pelastamislainan poiskirjaaminen suosisi CNU:ta, joka pystyisi vapauttamaan muihin tarkoituksiin lainan takaisin maksamiseen tarvittavat resurssit. Yksikään markkinaehtoisesti toimiva velkoja ei olisi suostunut velan poiskirjaamiseen tietyn yrityksen kaikkien saamisten osalta ilman korvausta tai takaisinperintänäkymiä verrattuna siihen, että sillä olisi konkurssin sattuessa ainakin osittainen perintämahdollisuus yrityksen selvitystilan alaisiin varoihin nähden. Tästä syystä CNU ei olisi voinut saada rahoitusta näissä olosuhteissa markkinoilta, ja siksi pelastamislainan poiskirjaaminen tarjoaa etua CNU:lle.

(93) CNU:n hyväksi suunnitellut valtion avustukset ovat rahoitusvälineitä, joita ei makseta takaisin ja joita ei ole saatavana rahoitusmarkkinoilla, koska ne eivät tarjoa sijoittajalle korvausta, näkymiä tai oikeutta tuleviin taloudellisiin voittoihin. CNU ei olisi voinut saada rahoitusta markkinoilta näissä olosuhteissa. Valtion avustukset tarjoavat sitä syystä etua CNU:lle.

4.1.4 *Kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan*

(94) Jos jäsenvaltion myöntämä tuki vahvistaa yrityksen asemaa unionin sisäisessä kaupassa muihin kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ([24]). Riittää, että tuensaaja kilpailee muiden yritysten kanssa kilpailulle avoimilla markkinoilla ([25]).

(95) Kuten johdanto-osan 9 ja 10 kappaleessa selvitetään, CNU toimii pääasiallisesti uraanin tuotantojakson kahdessa vaiheessa: louhinnasta uraanikonsentraatin tuotantoon ja sen jälkeen uraanikonsentraatista uraanidioksidin tuotantoon.

(96) Kuten johdanto-osan 20–22 kappaleessa selvitetään, uraanikonsentraatti on usean yrityksen tarjoama vaihdettava tuote, ja markkinat, joilla CNU toimii, ovat globaalit ja avoimet kilpailulle. CNU:hun kohdistuu todellista ja suoraa kilpailua eurooppalaisen yrityksen Ornanon taholta, joka ehdotti, että se täyttäisi SNN:n uraanikonsentraattiin liittyvät tarpeet. Siihen kohdistuu myös EU:n toimijoiden mahdollinen kilpailu Suomessa, Unkarissa ja Espanjassa suunniteltujen kaivoksien vuoksi.

([22]) Ks. myös tuomio 4.6.2015, komissio v. MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, 60 kohta.

([23]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11.7.1996, SFEI ym., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 kohta; Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.1999, Espanja v. komissio, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 kohta.

([24]) Ks. erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.9.1980, Philip Morris Holland BV v. Euroopan yhteisöjen komissio, asia 730/79, EU:C:1980:209, 11 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kuudes jaosto) 22.11.2001, Ferring SA v. Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS), asia C-53/00, EU:C:2001:627, 21 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kuudes jaosto), 29.4.2004, Italia v. Euroopan yhteisöjen komissio, asia C-372/97, EU:C:2004:234, 44 kohta.

([25]) Asia T-214/95, Het Vlaamse Gewest v. komissio, ECLI:EU:T:1998:77.

(97) Johdanto-osan 23 kappaleessa selvitetään, että uraanidioksidi ei ole pelkästään CNU:n tuottama erityinen tuote, vaan myös välituote väkevöidyn uraanidioksidin tuotantoketjussa. Camecon kilpailun ja muiden CANDU-reaktoreita käyttävissä maissa olevien uraanidioksidin tuottajien mahdollisen kilpailun lisäksi (ks. johdanto-osan 23 kappale) voidaan panna merkille, että Oranon Malvésin laitoksen tiedotusraportissa mainitaan, että Orano on saanut tarvittavat luvat laitteille, joilla tehdään mahdolliseksi 300 tonnin vuotuinen uraanidioksidin tuotanto, joka myydään ranskalaisille asiakkaille tai kansainvälisille markkinoille ([26]). Siksi tämä uusi kapasiteetti voisi täyttää SNN:n uraanidioksidin vuotuisen kysynnän.

(98) Lainsäädäntö ei millään tavalla estä CNU:ta toimittamasta tavaroita tai tarjoamasta palveluja muissa jäsenvaltioissa.

(99) Samoin CNU valvoo ja hallinnoi suljettuja uraanikaivoksia Romaniassa. Toiminnan voivat suorittaa myös muut kaivosyhtiöt, jotka toimivat kaivostoiminnan lopettamisen ja hallinnan aloilla muualla unionissa.

(100) Tämän vuoksi komissio päättelee, että CNU:n kaupan pitämät tai tuottamat tuotteet ja tarjoamat palvelut ovat unionin sisäistä kauppaa. Suunniteltu tuki, joka antaa CNU:lle mahdollisuuden pysyä markkinoilla, on omiaan parantamaan sen kilpailuasemaa sisämarkkinoilla, koska tuki estää CNU:n kilpailijoita ottamasta osittain tai kokonaan itselleen sen toimintoja. Näin ollen tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

4.1.5 *Päätelmä tuen olemassaolosta*

(101) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että pelastamislainan poiskirjaaminen ja valtion avustukset, joiden avulla Romania aikoo rahoittaa CNU:n kolmannen rakenneuudistussuunnitelman 178,3 miljoonan leun (37,6 miljoonan euron) kustannukset, ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja arvioi sen vuoksi niiden sääntöjenmukaisuutta ja soveltuvuutta sisämarkkinoille.

4.2 **Tuen sääntöjenmukaisuus**

(102) Komissio toteaa, että Romania peruutti suunnitelmansa, kun kyseessä on alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa ilmoitettu 75,5 miljoonan leun avustuksena annettavaa valtiontuki, 213 miljoonan leun toimintatuki ja CNU:n 13,3 miljoonan leun velan muuntaminen 30. maaliskuuta 2017 alkaen Romanian valtion hallussa oleviksi osakkeiksi. Romania vahvisti, että näitä toimenpiteitä ei ole pantu täytäntöön. Tämän vuoksi komission arviointi näistä kolmesta toimenpiteestä on menettänyt merkityksensä.

(103) Kun kyse on johdanto-osan 57 kappaleessa tarkoitetuista jäljellä olevista ilmoitetuista tukitoimenpiteistä – ottaen huomioon, että Romania sitoutui olemaan toteuttamatta pelastamislainan poistoja ja valtion avustuksia ennen komission lopullisen päätöksen tekemistä – SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa asetetun täytäntöönpanokiellon edellytykset täyttyvät, ja näitä toimenpiteitä pidetään säännönmukaisina, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden soveltuvuuden arviointia.

(104) Pelastamislainaa ei nostettu ennen komission pelastamistukilainaa koskevaa päätöstä, joten se ei ole sääntöjenvastaista valtiontukea, kun se hyväksyttiin. Sen sijaan sen osalta, että tämän lainan laina-aikaa jatkettiin ja takaisinmaksua laiminlyötiin pitkälle sen kuuden kuukauden ajan yli, jolle laina myönnettiin, on todettava, että tuki on sääntöjenvastainen.

4.3 **Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille ja arvioinnin oikeusperusta**

(105) SEUT-sopimuksessa määritellään edellytykset, joiden perusteella tuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan komissio voi hyväksyä valtiontuen tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Komissio tarkastelee kyseisen valtiontuen luonteen vuoksi, soveltuuko valtiontuki sisämarkkinoille pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen määräysten perusteella ja Euratomin perustamissopimuksen huomioon ottaen.

([26]) Tiedot on noudettu 23. syyskuuta 2019 osoitteesta https://www.orano.group/docs/default-source/orano-doc/groupe/publications-reference/rapport_tsn_malvesi_2018.pdf, s. 13.

(106) Kun arvioidaan rakenneuudistustuen soveltuvuutta kolmannen rakenneuudistussuunnitelman tukemiseen, on selvitettävä, poistavatko menettelyssä kerätyt tiedot aloittamispäätöksessä esitetyt epäilykset. Arvioinnissa tarkastellaan siksi siinä esitettyä kolmea pääasiallista epäilystä, jotka koskevat kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa kuvattujen rakenneuudistustoimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille, nimittäin i) oman rahoitusosuuden todellista ja tosiasiallista olemassaoloa ilman tuensaajan tukea, ii) pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista ja iii) tarkoituksenmukaisten vastasuoritteiden puuttumista.

4.3.1 *Onko CNU oikeutettu saamaan rakenneuudistustukia pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen perusteella*

(107) Pelastamis- tai rakenneuudistustuesta voivat hyötyä vain pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 20 kohdassa tarkoitetut vaikeuksissa olevat yritykset, jotka eivät toimi kivihiili- tai teräsalalla suuntaviivojen 15 ja 16 kohdassa määritetyn mukaisesti.

(108) Kuten pelastamistukea ja menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä todettiin, CNU täytti pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 20 kohdan mukaiset vaikeuksissa olevaa yritystä koskevat vaatimukset (ks. pelastamistukea koskevan päätöksen johdanto-osan 33 kappale) ([27]) ja se ei toiminut kivihiili-, teräs-, tai pankkialalla, joten se voi hyötyä rakenneuudistustuesta.

4.3.2 *CNU:n todellisen ja tosiasiallisen, tuista vapaan oman rahoitusosuuden olemassaolo*

(109) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 62 kohdan mukaan rakenneuudistuksen kustannusten rahoittamiseen on osallistuttava merkittävällä määrällä tuensaajan, sen osakkeenomistajien tai velkojien taikka sen yhtymän, johon tuensaaja kuuluu, omia varoja tai uusien sijoittajien varoja. Suuntaviivojen 64 kohdan mukaan oma rahoitusosuus katsotaan yleensä riittäväksi suurelle yhtiölle, kuten CNU:lle, jos sen määrä on vähintään 50 prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista.

(110) Lisäksi suuntaviivojen 63 kohdan mukaisesti on myös tärkeää, että rahoitusosuus on todellinen ja mahdollisimman suuri, vapaa tuista eikä siihen voida laskea arvioituja tulevia voittoja.

(111) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen keskeistä soveltuvuuskriteeriä tukee se, että pelastamis- ja rakenneuudistustuki kuuluvat kilpailua eniten vääristäviin valtiontukilajeihin. Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen häiritsee tavallista markkinadynamiikkaa, joka ajaisi vähemmän tehokkaat yritykset lopettamaan liiketoiminnan. Merkittävää omaa rahoitusosuutta pidetään merkkinä siitä, että markkinat uskovat elinkelpoisuuden palauttamisen toteutettavuuteen ja tukevat aktiivisesti rakenneuudistussuunnitelmaa.

(112) Romania esitti kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa omaksi rahoitusosuudekseen 178,1 miljoonaa leuta (37,6 miljoonaa euroa), jonka väitettiin olevan 50 prosenttia rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksista (ks. 3.3.1 kohta). Tulot saadaan seuraavien kanssa tehtävistä sopimuksista: i) SNN:n kanssa uraanidioksidin toimituksesta, ii) SNN:n kanssa jätemateriaalin käsittelystä, iii) ANRSPS:n kanssa, iv) CONVERSMINin kanssa, ja v) muut vähäiset tulolähteet (ks. taulukko 4).

(113) Komissio toteaa oman rahoitusosuuden tukivapauden tarkastelun perusteella, että markkinasijoittajilla tai liikepankeilla, jotka ottaisivat riskin maksaa ennakkoon myynnistä SNN:lle tai tarjoaisivat markkinalähtöisen lainan tai uutta pääomaa rahoittaakseen osan rakenneuudistuskustannuksista, ei ole minkäänlaista rahoitusosuutta. Komissio toteaa päin vastoin, että kaikki ehdotetut oman rahoitusosan lähteet koostuvat tuloista, jotka on saatu julkishallinnon ja valtion omistamien yritysten kanssa tehdyistä sopimuksista.

(114) Romania ei toimittanut mitään sellaisia tositteita tai näyttöä ANRSPS:n (joka on julkishallinnollinen elin) CNU:n kanssa suunnittelemien sopimusten ja hintojen markkinaehtoisuudesta, jotka voisivat poistaa aloittamispäätöksessä esitetyn epäilyksen (johdanto-osan 51 kappale). Sama pätee CONVERSMINin kanssa tehtyihin sopimuksiin: Romania esitti tietoja aiemmista ja nykyisistä sopimuksista, mutta ei vahvistanut, että nämä sopimukset ja niistä saatavat tulot eivät sisällä tukea osoittamalla, että hinta on markkinahinta.

(115) CNU:n tärkein tulolähde (noin 80 prosenttia) rakenneuudistuskustannuksiin tulee Romanian mukaan uraanidioksidia koskevista sopimuksista, jotka tehdään CNU:n ja SNN:n välillä uuden hyväksytyn lain 193/2018 ja siihen liittyvään hallituksen päätöksen täytäntöönpanemiseksi (kuten johdanto-osan 53 kappaleessa kuvataan). Tästä syystä komissio arvioi ensin, voidaanko näitä tuloja – etenkin SNN:lle tapahtuvasta myynnistä – pitää tukivapaina. Tätä tarkoitusta varten komissio noudattaa samoja perusteita ja kriteerejä kuin mitä on analysoitu 4.1 kohdassa.

([27]) CNU:lla oli 31. joulukuuta 2015 päivätyn tilinpäätöksensä mukaan negatiivista pääomaa ja se täytti Romanian lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yhtiön asettamiselle yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi.

4.3.2.1 Arviointi CNU:n tuloista, jotka saadaan SNN:lle toimitetusta uraanidioksidista

(116) Tässä kohdassa esitetyn arvioinnin CNU:n tuloista, jotka saadaan SNN:lle myydystä uraanidioksidista, tarkoituksena on tarkistaa, noudatetaanko pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 63 kohtaa, jossa edellytetään, että rakenneuudistuskustannuksiin tarkoitettu tuensaajan rahoitusosuus ei saa sisältää tukea.

(117) Kuten johdanto-osan 12 kappaleessa selvitettiin, Romanian valtio omistaa energiaministeriön kautta 82,5 prosenttia SNN:n osakepääomasta. Tästä seuraa, että SNN:ltä CNU:lle siirretyt resurssit maksuksi uuden monopolilain nojalla toteutettavista sopimuksista ovat tosiasiassa valtaosin peräisin valtion varoista ja että SNN:n varat ovat Romanian valtion hallinnassa.

(118) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtion mahdollisuus valvoa toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvaa julkista yritystä ei oikeuta automaattisesti olettamaan, että sen toimet ja kaupalliset päätökset johtuvat valtiosta. Euroopan unionin tuomioistuin, jäljempänä 'tuomioistuin', on todennut, että julkisten yritysten varat on katsottava valtion varoiksi ja niitä koskevat toimenpiteet on katsottava valtiosta johtuviksi, jos valtio voi käyttämällä määräysvaltaansa kyseisten yritysten suhteen ohjata niiden varojen käyttöä ([28]). Tuomioistuin on määritellyt seikkoja, joiden perusteella voi olla mahdollista katsoa, että toimenpide johtuu valtiosta, ja niihin sisältyvät muun muassa viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä tai muu seikka, joka osoittaa, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen.

(119) Komissio toteaa ensinnäkin, että laki 193/2018, jonka perusteella SNN:llä on ostovelvollisuus CNU:lta, on hyväksytty parlamentissa (ks. johdanto-osan 53 kappale). Tämän lain seurauksena SNN:llä on velvollisuus ostaa uraanidioksidia CNU:lta sen todellisten jalostuskustannusten perusteella riippumatta siitä, onko toimenpide kannattava SNN:lle, etenkin verrattuna uraanidioksidin vaihtoehtoisiin toimituksiin, esimerkiksi Kanadasta sijaitsevalta Camecolta. Tämä osoittaa selvästi, että lakiin 193/2018 perustuvat SNN:n ja CNU:n väliset toimitussopimukset eivät ole SNN:n markkinaehtoisia riippumattomia liiketaloudellisia päätöksiä, vaan ne johtuvat siitä, että Romanian valtio on käyttänyt lainsäädäntövaltaansa. Tämä tarkoittaa, että Romanian valtio käyttää viime kädessä määräysvaltaansa SNN:n päätökseen tehdä sopimus uraanin hankkimisesta CNU:lta ja kyseiseen sopimukseen liittyviin ehtoihin (erityisesti sen hintaan).

(120) Komissio päätteli samanlaisissa olosuhteissa, että Hidroelectrican, Romanian valtion määräysvallassa (80 prosenttia osakkeista) olevan julkisen yrityksen pitkäkestoiset sopimukset, jotka sovittiin valtion viranomaisten toimien johdosta sähkön ostamiseksi julkisilta yrityksiltä S.C. Termoelectrica S.A:lta ja S.C Electrocentrale Deva S.A:lta, sisälsivät valtion varoja ja johtuivat valtiosta ([29]). Tässä tapauksessa valtion toiminta on vieläkin ilmeisempää ja suoraan osoitettua, kun otetaan huomioon, että mikä tahansa vaihtoehtoinen uraanidioksidin toimitus (paitsi tapauksissa, jossa CNU ei voisi toimittaa sitä) rikkoisi lakia 193/2018 valtion määräämän SNN:n ja CNU:n sopimussuhteen luonteen, joka johtuu suoraan Romanian lainsäädännöstä, vuoksi.

(121) Komissio toteaa myös, että tätä päätelmää vahvistaa valtion roolin merkitys SNN:n hallinnossa (ks. johdanto-osan 12 kappale), jolla varmistetaan, että SNN:n päätöksentekoelimet panevat käytännössä täytäntöön lailla SNN:lle asetetut velvoitteet: yhtiökokous nimittää SNN:n johtokunnan seitsemän jäsentä ([30]), ja valtiolla on suurin osuus SNN:stä, joten sillä enemmistö. Hallitus vastaa erityisesti SNN:n johtajien nimittämisestä ja erottamisesta ja valvoo heidän toimintaansa.

(122) Komissio toteaa näin ollen, että on suoria todisteita, jotka osoittavat, että tutkittavana olevien sopimusten tekeminen ja täytäntöönpano johtuvat Romanian valtiosta. Koska sopimusten tekemiseen ja täytäntöönpanoon liittyy SNN:n, joka on valtion määräysvallassa oleva ostaja, varojen siirtämistä (maksuna CNU:lle), komissio päättelee, että suunnitellussa uudessa toimenpiteessä on kyse valtion varoista (katso johdanto-osan 116 ja 118 kappale).

([28]) Asia C-482/99, Ranska v. komissio (Stardust Marine), tuomio 16.5.2002, Kok., s. I-4397, ECLI:EU:C:2002:294.

([29]) Ks. 20 päivänä huhtikuuta 2015 annettu komissio päätös sääntöjenvastaisesta tuesta, joka liittyy etuuskohteluun perustuviin sähkötariffeihin Hidroelectrica SA:n ja lämpösähkön myyjien välisissä sopimuksissa (SA.33475 (2012/C)), johdanto-osan 12 ja 92–100 kappale (EUVL L 275, 20.10.2015, s. 46). Kyseisessä tapauksessa myyntihinnat perustuivat energia-alan sääntelyviranomaisen määrittelemiin kustannuksiin, ja sopimukset sallivat myyjien, jotka eivät löytäneet ostajia markkinahintaan, myydä osan tuotannostaan Hidroelectricalle selvästi yli markkinahintojen.

([30]) Lisätietoja: SNN:n viimeisin raportti sen virallisen verkkosivuston osiossa "vuosikertomukset": vuoden 2016 vuosikertomus, noudettu 30.7.2019, s. 88–96, http://www.nuclearelectrica.ro/wp-content/uploads/2018/01/Raport-Anual-CA-2016-Final-ENGLEZA1.pdf

(123) Laki 193/2018 koskee vain CNU:ta eikä muita yrityksiä, jotka kilpailevat tai aikovat kilpailla CNU:n kanssa uraanin käsittelyyn perustuvien toimitusten alalla. Unionin tuomioistuimen mukaan yksittäisen tukitoimenpiteen yhteydessä taloudellisen edun toteaminen mahdollistaa lähtökohtaisesti sen, että toimenpide oletetaan valikoivaksi ([31]). Laki 193/2018 ja sen täytäntöönpanosta CNU:lle kertyvät tulot ovat siis selvästi valikoivia.

(124) Komissio toteaa edun suhteen, että lailla 193/2018 ja siihen liittyvällä hallituksen päätöksellä muodostettu sääntelykehys antaa CNU:lle varmuuden uraanidioksidin tuotantonsa myymisestä SNN:lle hinnalla, joka kattaa osan sen kustannuksista ja varmistaa voiton. Muilla yrityksillä ei ole tällaista varmuutta markkinoilla. Ilman valtion toimenpidettä CNU ei voisi olla varma tuotantonsa myymisestä, kuten aikaisemmassa tilanteessa, jolloin SNN kilpailutti uraanidioksidin toimitussopimuksensa. Tämä vahvistetaan taulukossa 1, josta käy ilmi, että tarjouskilpailumenettelyn käyttöönoton jälkeen CNU:n tarjoamat hinnat ovat aina olleet huomattavasti korkeammat kuin Camecon tarjoamat hinnat. Komissio päättelee siten, että laki 193/2018 ja CNU:lle sen täytäntöönpanosta kertyvät tulot tarjoavat CNU:lle etua.

(125) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että SNN:ltä uraanidioksidin hankinnasta saadut tulot eivät ole valtiontuesta vapaita, joten pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 63 kohdan nojalla ne eivät muodosta sääntöjenmukaista omaa rahoitusosuutta rakenneuudistuskustannuksiin.

(126) Sen jälkeen komissio arvioi – muiden näkökohtien ollessa vastaavanlaiset – mikä olisi CNU:n oman rahoitusosuuden taso, jos ei oteta huomioon tuloja, joita SNN:ltä saatiin käsittelystä. Tästä saadut liiketoiminnan rahavirrat esitetään taulukossa 6 ([32]).

Taulukko 6

CNU:n todelliset ja ennustetut taloudelliset tulokset

miljoonaa Romanian leuta	2017	2018	2019 (enn.)	2020 (enn.)	2021 (enn.)	2022 (enn.)	2023 (enn.)
Liikevaihto	84,1	37,8	12,9	15,4	16,5	16,9	17,4
(menot yhteensä)	66,0	44,0	2,7	3,2	3,1	2,8	3,0
Liiketoiminnan rahavirrat yhteensä	18,1	−6,2	10,1	12,2	13,4	14,1	14,4
(hankintamenojen jaksottaminen)		14,6	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
(verot – Romanian ilmoituksiin perustuva oletus on 16 prosentin veroasteesta)		0,0	0,0	0,2	0,3	0,5	0,5
Nettotulos		ei tiedossa	−1,2	0,8	1,7	2,4	2,6
Mukautettu pääomaosuus		115,2 ([33])	114,1	114,8	116,6	119,0	121,6
ROE ([34])		ei tiedossa	−1,0 %	0,7 %	1,5 %	2,0 %	2,2 %

([31]) Ks. myös tuomio 4.6.2015, komissio v. MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, 60 kohta.

([32]) Romanian esittämistä tuloista ja kustannuksista (taulukko 4) on tehty useita oletuksia liiketoiminnan rahavirtojen uudelleenlaskentaa varten. Ensinnäkin tulojen osalta oletetaan, että CNU ei saa vuodesta 2019 alkaen tuloja, jotka liittyvät SNN:n kanssa tehtyyn uraanidioksidia koskevaan sopimukseen; tulot vuosilta 2017 ja 2018 saatiin ennen lakia 193/2018. Toiseksi laskelmissa oletetaan varovaisesti, että CNU kantaa Feldioaran laitokseen liittyvistä kustannuksista vain tietyn prosenttiosuuden, joka vastaa jätemateriaalia koskevan sopimuksen tuottamien tulojen prosenttiosuutta verrattuna jätemateriaalia ja SNN:lle myytävää uraanidioksidia koskevan sopimuksen tuottamiin kokonaistuloihin vuodesta 2019 lähtien. Olemassa olevan Crucea-Botuşanan kaivoksen toimintakustannuksia ei oteta myöskään huomioon vuodesta 2019 lähtien, koska CNU ei vastaa näiden kustannusten suurimmasta osasta, jos sen ei tarvitse tuottaa U_3O_8:ta toimittaakseen uraanidioksidia SNN:lle. Nämä liiketoiminnan rahavirrat muodostavat siksi enimmäismäärän tapauksessa, jossa SNN:n kanssa ei ole tehty uraanidioksidia koskevaa sopimusta. Tässä otetaan huomioon varovaiset oletukset tulojen vähentymisen ja kustannusten alentumisen laajuudesta: kustannukset voisivat alentua vähemmän esimerkiksi, jos CNU tuottaisi edelleen U_3O_8:ta oman varaston muodostamiseksi huolimatta siitä, että SNN:n kanssa ei ole uraanidioksidia koskevaa sopimusta.

([33]) Perustuu Romanian viranomaisten ilmoitukseen (41,3 miljoonaa leuta ”osakepääomaa” ja 73,9 miljoonaa leuta ”muita varantoja”).

([34]) RoE (oman pääoman tuotto), ROCE (sijoitetun pääoman tuotto) ja ROA (kokonaispääoman tuotto) laskettiin Romanian viranomaisten 19. huhtikuuta 2019 päivätyssä huomautuksessa (liite 14) varainhoitovuoden 2018 osalta noudatetun menettelyn mukaisesti jakamalla nettotulos ”osakepääomalla”, jota korotetaan ”muilla varannoilla”. Kumulatiiviset voitot otettiin huomioon laskettaessa mukautettua pääomaosuutta jokaisen rakenneuudistuskauden vuoden suhteen.

ROCE		ei tiedossa	–0,8 %	0,4 %	1,3 %	0,7 %	0,9 %
ROA		ei tiedossa	–0,3 %	0,2 %	0,4 %	0,4 %	0,6 %

Lähde: Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman tietoihin perustuvat komission laskelmat.

(127) Näiden laskelmien perusteella ja käyttämällä liiketoiminnan rahavirtojen summaa vuosina 2017–2023 (kuten Romania teki), tukivapaa enimmäismäärä, jolla CNU voisi osallistua suunnitelmaan, on 76,2 miljoonaa leuta (16,1 miljoonaa euroa). Tämä määrä on vain 21,4 prosenttia 365 miljoonan leun (77 miljoonan euron) suunnitelluista rakenneuudistuskustannuksista. Tämä on selvästi vähemmän kuin vaadittu vähintään 50 prosentin oma rahoitusosuus. Vaikka oletettaisiin, että CNU pystyisi edelleen myymään SNN:lle tuotteita, mikäli hinnat vastaisivat markkinahintoja, CNU:lle kertyvät liiketulot olisivat väistämättä vain hypoteettisia eivätkä riittävän vakaita ja ennustettavia, jotta ne muodostaisivat todellisen ja tosiasiallisen oman rahoitusosan lähteen rakenneuudistuskustannuksiin. Komission tästä seikasta aloittamispäätöksessä esittämät epäilyt ovat siten edelleen olemassa.

(128) Komission päätöksentekokäytännön mukaan pelastamista ja rakenneuudistusta koskevia suuntaviivoja sovellettaessa asianomaiset tuensaajat osallistuivat tukivapaalla rahoituksella jopa 73 prosenttiin ([35]) näistä kustannuksista ja vähintään 44 prosenttiin ([36]) rakenneuudistuskustannuksista (SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti alle 50 prosenttia voidaan hyväksyä tukialueella, kuten pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 98 kohdassa määritellään). Komissio myös korostaa, että ydinteollisuuden strateginen luonne ei ole syy lieventää omaa rahoitusosuutta koskevia vaatimuksia Arevan tapauksessa, joka on CNU:n mahdollinen kilpailija, jos oma rahoitusosuus oli yli 50 prosenttia ([37]). Komissio ei näe käsiteltävänä olevassa asiassa mitään pätevää syytä poiketa säännöistä ja päätöksentekomenettelystään rakenneuudistuskustannuksiin liittyvän oman rahoitusosuuden vähimmäismäärän suhteen.

(129) Romania ei ole myöskään perustellut komission aloittamispäätöksessä esittämää seikkaa (ks. johdanto-osan 50 kappale) siitä, että Romania ei selvittänyt, miksi tulevat voitot muodostavat tosiasiallisen oman rahoitusosan lähteen, kun otetaan huomioon pelastamista ja rakenneuudistusta koskevia suuntaviivojen 63 kohta, jonka mukaan omaan rahoitusosaan ei sisälly tulevia odotettavissa olevia voittoja, kuten kassavirtaa.

(130) Tarkasteltaessa SNN:n muita tuloja kuin niitä, jotka liittyvät CNU:n uraanidioksidin toimitussopimukseen, mikäli nämä tulot ovat todellisia, tosiasiallisia ja eivät sisällä tukia – mitä Romania ei ole osoittanut – nämä tulot olisivat vain 21,4 prosenttia omasta rahoitusosuudesta (ks. johdanto-osan 127 kappale) ja ne eivät riittäisi siihen, että pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen omaa rahoitusosuutta koskeva vaatimus täytetään. Komission ei siksi tarvitse päätellä, ovatko Romanian esittämien omien rahoitusosuuksien muut lähteet tosiasiallisia, todellisia ja vapaita tuista.

4.3.3 *Rakenneuudistussuunnitelma ja pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen*

(131) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 45 kohdan mukaan rakenneuudistustuen tapauksessa komissio vaatii, että asianomainen jäsenvaltio esittää realistisen, johdonmukaisen ja kauaskantoisen rakenneuudistussuunnitelman, jonka tavoitteena on palauttaa tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuus. Rakenneuudistussuunnitelman on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautuminen kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella, jotka sulkevat pois kaiken muun valtiontuen, joka ei sisälly rakenneuudistussuunnitelmaan. Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 48 kohdan mukaan rakenneuudistussuunnitelmassa on esitettävä syyt tuensaajan vaikeuksiin ja tuensaajan omat heikkoudet sekä selostettava, miten ehdotetuilla rakenneuudistustoimenpiteillä ratkaistaan tuensaajan ongelmat. Suuntaviivojen 50 kohdan mukaan suunnitellun rakenneuudistuksen odotetut tulokset olisi osoitettava perusskenaariossa ja pessimistisessä (tai huonoimman vaihtoehdon) skenaariossa. Suuntaviivojen 52 kohdan mukaan pitkän aikavälin elinkelpoisuus on saavutettu, kun yritys pystyy vastaamaan itse kaikista kustannuksistaan, myös poistoista ja rahoituskuluista, ja sille jää sen jälkeen vielä asianmukainen pääoman tuotto.

([35]) Komission päätös, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2018, Valtiontuki SA.49214 (2017/N) – Restructuring aid to Semenarna Ljubljana d. o.o (EUVL C 339, 21.9.2018, s. 1).

([36]) Komission päätös, annettu 12 päivänä toukokuuta 2016, Valtiontuki SA.40419 (2015/NN) – Restructuring aid for Polzela d.d. (EUVL C 258, 15.6.2016, s. 1).

([37]) Ks. komission päätös (EU) 2017/1021, annettu 10 päivänä tammikuuta 2017, valtiontuesta SA.44727 2016/C (ex 2016/N), jonka Ranska aikoo toteuttaa Areva-konsernin hyväksi (EUVL L 155, 17.6.2017, s. 23), johdanto-osan 231 kappale.

(132) Tämän suuntaviivojen keskeisen ehdon tavoitteena on erityisesti välttää kilpailun vääristyminen pitkällä aikavälillä kannattamattomalla ja toistuvalla julkisten varojen osoittamisella vaikeuksissa oleviin yrityksiin, jotka eivät pystyisi palaamaan omavaraiseen ja elinkelpoiseen taloudelliseen tilanteeseen kohtuullisessa ajassa. Komissio toteaa tältä osin, että ydinteollisuuden strateginen luonne ei ollut tätä teollisuudenalaa koskevassa toisessa tapauksessa ([38]) syy lieventää vaatimuksia rakenneuudistussuunnitelman perusteellisuuden ja kestävyyden suhteen tai pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautumisen todennäköisyyden suhteen.

4.3.3.1 Rakenneuudistussuunnitelman puutteet

(133) Aloittamispäätöksen johdanto-osan 54–61 kappaleessa esitettiin epäilyjä siitä, pystyisikö CNU palaamaan elinkelpoiseksi ilman jatkuvaa tukea (toimintatukea) ja olisiko suunniteltu uusi kaivos kannattava realististen oletusten perusteella. Romania väittää vastauksessaan, että CNU:sta tulisi elinkelpoinen pitkällä aikavälillä, kun otetaan huomioon rahoitusnäkymät, joiden mukaan vuosien 2018 ja 2023 välinen keskimääräinen oman pääoman tuotto (ROE) olisi 14 prosenttia (11,4 prosenttia vuonna 2023) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) 12,9 prosenttia (13,6 prosenttia vuonna 2023). Komissio katsoo kuitenkin seuraavissa johdanto-osan kappaleissa esitetyistä syistä, että pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei ole todistettu.

(134) Komissio toteaa, että Romania ei selittänyt huomautuksissaan, miksi sen kassavirtaennusteet eivät näyttäneet kattavan toimintakustannuksia tai investointikustannuksia, jotka liittyvät Tulgheș-Grințieșissa suunniteltavaan uuteen kaivokseen.

(135) Komissio toteaa myös, että Romanian toimittamien tietojen perusteella (ks. taulukko 1) CNU:n esittämät hinnat SNN:lle toimittamistaan uraanidioksidin 120 uraanitonnin eristä 6 kuukauden kaudella joulukuun 2015 ja elokuun 2018 välisenä aikana olivat Camecon tarjoukseen verrattuna 39–99 prosenttia korkeammat. Romania ei toimittanut kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassaan yksityiskohtaista ja määrällistä selvitystä siitä, miten CNU:n tuotantoprosessit (sekä kaivostoiminta että käsittely- ja jalostustoiminta) voisivat kilpailla Camecon kanssa ja palata siten elinkelpoisiksi pitkällä aikavälillä ilman uutta valtiontukea rakenneuudistuskauden lopussa.

(136) Komissio toteaa myös, että kolmannen rakenneuudistussuunnitelman perusteella CNU:n kattamien toimintakustannusten määrä on [50–70] miljoonaa leuta ([10,5–14,8] miljoonaa euroa) vuodessa vuodesta 2020 lähtien. Tämä määrä vastaa suunnilleen yhtä kolmasosaa Romanian esittämässä ensimmäisessä rakenneuudistussuunnitelmassa vuodelle 2023 ennakoiduista vuosittaisista menoista (196,8 miljoonaa leuta) (41,5 miljoonaa euroa) (ks. taulukko 1). Romanian viranomaiset eivät toimittaneet selkeää tai vakuuttavaa perustetta toimintakustannusten huomattavalle alentumiselle näiden kahden suunnitelman välillä: kummankin suunnitelman mukaan Crucean kaivos olisi täysin ehtynyt vuoteen 2023 mennessä; siten tämän kaivoksen sulkeminen ei näytä selittävän edellä mainittujen kahden rakenneuudistussuunnitelman välistä toimintakustannusten eroa. Toimintakustannuksiin liittyvien oletusten uskottavuutta ei siis ole vahvistettu.

(137) Romania ei selvittänyt lainkaan rakenneuudistussuunnitelmassa oletettujen vuoden 2021 jälkeisten tulojen taustalla olevia olettamuksia, kuten olettamuksia siitä, missä suhteessa Feldioaran laitoksessa käytetään sisäisesti tuotettua ja sinne tuotua U_3O_8:aa. Romanian viranomaiset eivät myöskään toimittaneet pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 50 kohdassa tarkoitettua huonoimman vaihtoehdon skenaariota, jossa arvioidaan yksityiskohtaisesti yrityksen elinkelpoisuuden palauttamista pessimistisessä skenaariossa. Romanian viranomaiset laskivat pelkästään sen kumulatiivisen liiketoiminnan rahavirtojen määrän, jonka katsottiin muodostavan oman rahoitusosuuden tapauksessa, jossa toimintakustannukset (tai vaihtoehtoisesti investointikustannukset) olisivat 25 prosenttia korkeammat ilman, että se olisi perustellut tällaisen oletuksen syitä tai arvioinut yksityiskohtaisesti vaikutuksia, joita tällä olisi CNU:n tilinpäätökseen.

(138) Romania ei myöskään toimittanut todisteita uuden kaivoksen kannattavuudesta, kuten aloittamispäätöksessä nimenomaisesti vaaditaan. Romanialaiselta konsulttiyritykseltä (Cepromin Deva) tilattua toteutettavuustutkimusta odotetaan marraskuuhun 2019 mennessä. Tämän vuoksi komissio toteaa, että uraanikaivoksesta vuonna 2011 tehty tutkimus (ks. johdanto-osan 72 kappale), jota Romania ei toimittanut edes ilman, että siitä olisi poistettu kansallista turvallisuutta mahdollisesti koskevat näkökohdat, mitä komissio pitää valitettavana, on joka tapauksessa vanhentunut ja sen perusteella ei pystytä määrittämään uuden kaivoksen kannattavuutta. Romania ei kiistänyt komission aloittamispäätöksessä esittämää huomautusta, jonka mukaan kaivoksen suunnitellut tuotantokustannukset ylittäisivät huomattavasti U3O8:n kansainvälisen markkinahinnan (ks. johdanto-osan 39 kappale).

([38]) Ks. alaviite 42.

Komissio huomauttaa saman erityislähteen perusteella, että uraanin hinta on edelleen alhaisella tasolla, noin 25 Yhdysvaltain dollaria (22,6 euroa) paunaa U3O8:ta kohti ([39]), mikä on huomattavasti alempi kuin tuotantokustannukset, jotka ovat […] dollaria ([…] euroa) paunaa U3O8:taa kohti, jota Romania ennakoi alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassaan. Romania selvitti, että uuden kaivoksen tuotantokustannukset voivat olla alhaisemmat kuin mitä se suunnitteli vuoden 2011 suunnitelmassaan, koska ensimmäisessä vaiheessa hyödynnetään vain avolouhosten varantoja, mutta se ei selittänyt, millaiset ne ovat nykyisiin ja ennustettuihin markkinahintoihin verrattuna. Lisäksi kolmanteen rakenneuudistussuunnitelmaan sisällytetty uusi tuki (ks. johdanto-osan 57 kappale) Crucea-Botuşanan kaivoksen sulkemiskustannusten kattamiseksi osoittaa, että CNU ei tehnyt varausta kyseisen kaivoksen ympäristön ennallistamiseen. Koska uudesta kaivoksesta ei ole tehty tutkimusta, ei ole mahdollista varmistaa, että nämä kustannukset on otettu asianmukaisesti huomioon uuden kaivoksen osalta. Sama pätee uuden kaivoksen hyödyntämiseen liittyviin kaikkiin muihin tuleviin kustannuksiin. Tästä syystä komissio päättelee, että aloittamispäätöksessä esitettyjä epäilyjä uudesta kaivoksesta ei ole poistettu.

4.3.3.2 Epäilykset pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisesta

(139) Komissio katsoo ennen kaikkea, että Romanian viranomaisten toimittamat laskelmat eivät osoita, että CNU:n elinkelpoisuus palautetaan, koska ne perustuvat väärään oletukseen, jonka mukaan CNU toteuttaa tyydyttävästi toimintansa uudelleenjärjestelyn. Kuten edellä on esitetty, komissio katsoo, että tulot, jotka saadaan uraanidioksidin toimittamiseen SNN:lle liittyvästä monopoliasemasta, sisältävät valtiontukea (ks. johdanto-osan 125 kappale). Tästä seuraa, että pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei voida palauttaa ilman uutta valtiontukea, koska monopoliaseman piiriin kuuluvat SNN:n toimitukset eivät ole ajallisesti rajoitettuja ja niiden odotetaan muodostavan suurimman osan CNU:n tuloista rakenneuudistuskauden aikana. Käytännössä, kuten taulukosta 5 ilmenee, Romanian kolmannen rakenneuudistussuunnitelman puutteista riippumatta CNU:n oman pääoman tuotto on ilman tätä tulolähdettä enintään 2,2 prosenttia ja sijoitetun pääoman tuotto enintään 0,9 prosenttia vuonna 2023. Tämä 2,2 prosentin tuotto on selvästi alempi kuin Romanian valtion joukkolainan, jonka maturiteetti on 10 vuotta, nykyinen 5,0 prosentin markkinakorko; tämä 2,2 prosentin tuotto on myös selvästi alempi kuin 7,5–8,5 prosentin sijoitetun pääoman tuotto, jota Romania pitää riittävänä pääomasta maksettavana korvauksena tällä toimialalla, viitaten Paks II -päätökseen (ks. johdanto-osan 65 kappale). Romanian esittämä sijoitetun pääoman vertailuarvo liittyy ydinvoimalaitoksen rakentamiseen ja käyttöön, mistä aiheutuu riskejä, kustannuksia ja korvauksia, jotka eroavat ydinpolttoaineen toimituksista. CNU:n liiketoimintaan kuuluu kaivostoiminta, johon vaikuttavat uraanikonsentraatin hintojen ja uraanidioksidiksi jalostamista koskevan toiminnan kehitys. CNU:n 7–8,4 prosentin sijoitetun pääoman vähimmäistavoite, joka sattuu olemaan samassa suuruusluokassa kuin mitä Romania esittää, voisi siksi olla asianmukainen suositus ([40]). Joka tapauksessa CNU:n ennustettu oman pääoman tuotto (ROE) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) rakenneuudistuskauden lopussa vuonna 2023 jäävät suurelta osin Romanian 5 prosentin lainakustannusten alapuolelle, jos muita kuin valtiontuesta vapaita tuloja ei oteta huomioon. CNU ei siis voi palata elinkelpoiseksi pitkällä aikavälillä ilman uutta tukea.

(140) Komissio arvioi toissijaisesti, muuttuuko sen pitkäaikaista elinkelpoisuutta koskeva päätelmä, mikäli odotettavissa olevat tulot perustuvat markkinahintaan tapahtuvaan myyntiin ilman monopoliasemaa. Jos CNU kuitenkin myy ja kirjaa tulot uraanidioksidin tuotannosta markkinahintaan, se ei pystyisi näin saatujen tulojen perusteella olemaan kannattava pitkällä aikavälillä.

(141) Romanian huomautusten mukaan uraanidioksidin nykyinen myyntihinta on 380 leuta/kg (80 euroa/kg) (Cameconin heinäkuussa 2018 päivätty tarjous) ja U3O8:n markkinahinta on 31,7 Yhdysvaltojen dollaria/pauna (350,4 leuta kg U U3O8:ta kohti) 6 kuukauden historiallisen keskiarvon perusteella. Tästä seuraa, että markkinaostaja suostuisi maksamaan CNU:lle uraanidioksidin toimittamisesta tuotuun U3O8:aan perustuvan uraanidioksidin markkinahinnan (380,4 leuta/kg U), josta vähennetään U3O8:n markkinahinta (350,4 leuta/kg U), eli noin 30 leuta/kg U. Markkinahinnoilla tapahtuvasta myynnistä saadut tulot osoittautuisivat suurelta osin riittämättömiksi kattamaan CNU:n kustannukset, jotka aiheutuvat U3O8:n käsittelystä uraanidioksidiksi ([…] leuta/kg, sisältäen 5 prosentin voittomarginaalin). Uraanidioksidin korkeampi hinta, joka perustuu tuotuun U3O8:aan, ei olisi kilpailukykyinen.

([39]) Tiedot on noudettu 20. heinäkuuta 2019 osoitteesta https://www.uxc.com

([40]) Vuonna 2018 Oranon uraanin louhintaa koskevat verojen jälkeiset pääomakustannukset olivat 7,65–11,6 prosenttia ja 6,7 prosenttia myöhemmässä jalostus- ja käsittelytoiminnassa. Vuonna 2019 CNU:n kaivostoiminnan kustannusten suhteellinen painoarvo oli 34 prosenttia ja jalostus- ja käsittelytoiminnan 66 prosenttia (ks. taulukko 5), mikä johtaa 7–8,4 prosentin kaiken kattavaan verojen jälkeiseen pääomakustannukseen, jos Oranon pääomakustannukset asetettiin sijoitetun pääoman tuoton tavoitteeksi CNU:lle. Tämä olisi varovainen arvio. Sijoitetun pääoman tuoton vähimmäistavoitteen olisi oltava korkeampi kuin verojen jälkeiset pääomakustannukset, koska hyväksyttävän korvauksen on aina katettava lainanottokustannukset ja asianmukaiset osakkeenomistajien palkkiot. Oranon konsolidoitu tilinpäätös 31.12.2018, s. 46, saatavilla osoitteessa: https://www.orano.group/docs/default-source/orano-doc/finance/publications-financieres-et-reglementees/2018/resultats-annuels-2018/orano_comptes

(142) Vastaavasti Romanian toimittamien tietojen perusteella CNU ei olisi kannattava pitkällä aikavälillä, jos SNN maksaisi sille uraanidioksidin markkinahinnan (380,4 leuta/kg U) uraanidioksidin integroidusta tarjouksesta, joka perustuu CNU:n omaan uraanikonsentraattiin: Romania väitti, että CNU:n integroidut tuotantokustannukset ovat suunnilleen […] leuta/kg U, Crucea-Botuşanan kaivoksen tietoihin perustuen ([41]), ja tämä on paljon korkeampi kuin Camecon esittämä uraanidioksidin hinta. Siksi suurin osa oletetusta myynnistä (noin 80 prosenttia) uraanidioksidin toimittamiseksi – joka perustuu suunnitellusta uudesta kaivoksesta saatavaan yrityksen omaan U3O8:aan – olisi tappiollista. Tämän perusteella Romanian esittämästä suunnitelmasta ei voida päätellä, että CNU olisi elinkelpoinen markkinoilla, jos myynti tapahtuu markkinahintaan.

(143) Komissio arvioi edelleen, mitä tapahtuisi, jos CNU myisi SNN:lle uudesta suunnitellusta kaivoksesta peräisin olevasta uraanikonsentraatista saatavan uraanidioksidin markkinahinnalla (380,4 leuta/kg U). Tällaisessa tapauksessa Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella (taulukko 4) Feldioaran kustannukset olisivat vähintään noin […] miljoonaa leuta vuotta kohti, mikä olisi […] leuta/kg U, olettaen varovaisesti, että tämä tuotanto täydellä tuotantokapasiteetilla […] uraanitonnia uraanidioksidia vuodessa, ei lisää kustannuksia. Kun Feldioaran kustannukset ja keskeisten toimintojen kustannukset (joiden oletetaan varovaisesti pysyvän […] miljoonassa leussa vuotta kohti) on katettu, CNU:lle jäisi enimmäismarginaaliksi uraanidioksidista […] leuta/kg U, jolla katetaan (uudesta) kaivoksesta ja uraanin jalostamisesta uraanikonsentraatiksi aiheutuvat kustannukset. Tämä marginaali on huomattavasti alhaisempi kuin U_3O_8:n nykyinen markkinahinta, 350 leuta/kg U. Tämä on myös alhaisempi kuin tuotantokustannukset […] leuta/kg U, jonka Romania esitti Tulgheș-Grințieșin uudesta kaivoksesta ([42]).

(144) Taulukko 7 osoittaa, että CNU ei olisi pitkällä aikavälillä kannattava, jos se myy uraanidioksidia markkinahintaan ilmoitetun rakenneuudistussuunnitelman mukaisesti, edes (optimistisella) oletuksella siitä, että uuden kaivoksen tuotantokustannukset (mukaan lukien tulevien ympäristövastuiden asianmukainen kattaminen) olisivat yhtä suuret kuin uraanikonsentraatin nykyinen markkinahinta (ts. 350 leuta/kg U U_3O_8:aa). Tulot uraanidioksidin myynnistä markkinahintaan olisivat siten alhaisemmat kuin CNU:n tuotantokustannukset. Siksi sen oman pääoman tuotto, sijoitetun pääoman tuotto ja kokonaispääoman tuotto olisivat kaikki negatiiviset rakenneuudistuskauden lopussa. Tämän perusteella, vaikka toimituksia saataisiin uudesta kaivoksesta, Romanian esittämästä kolmannesta rakenneuudistussuunnitelmasta ei voida päätellä, että CNU olisi elinkelpoinen markkinoilla, jos myynti tapahtuu markkinahintaan.

Taulukko 7

CNU:n todelliset ja ennustetut taloudelliset tulokset (uraanidioksidin myynti markkinahintaan)

miljoonaa Romanian leuta	2017	2018	2019 (enn.)	2020 (enn.)	2021 (enn.)	2022 (enn.)	2023 (enn.)
aiemmat tulolähteet	84,1	37,8					
muut kuin uraanidioksidiin liittyvät tulot			12,9	15,4	16,5	16,9	17,4
uraanidioksidiin liittyvät tulot			93,12	93,12	93,12	93,12	93,12
Liikevaihto yhteensä	84,1	37,8	106,0	108,5	109,6	110,1	110,5
Feldioraan liittyvät kustannukset	42,98	28,38	42,53	41,73	40,61	39,27	37,84
Keskustoimintojen kustannukset	7,77	4,29	7,77	7,77	7,77	7,77	7,77
Suceava							
kaivostoiminnan kustannukset (olettaen, että tuotantokustannukset vastaavat markkinahintaa)	ei tiedossa	ei tiedossa	84	84	84	84	84
Nettotulos	**ei tiedossa**	**ei tiedossa**	**–28,4**	**–25,1**	**–22,8**	**–21,1**	**–19,2**
mukautettu pääomaosuus			115,23				
Oman pääoman tuotto (ROE) ([43])				–25 %	–22 %	–20 %	–18 %

([41]) Toisen rakenneuudistussuunnitelman liite 11.

([42]) Ks. aloittamispäätöksen johdanto-osan 25 kappale. Romania ei ole toimittanut uusia perusteltuja kustannusarvioita.

([43]) Laskettu 115 miljoonan leun mukautetun pääomaosuuden perusteella (Romanian viranomaisten oletus vuodeksi 2018 ilmoitetussa kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa); kokonaispääoman tuotto ja sijoitetun pääoman tuotto on laskettu jakamalla nettotulos samalla merkityksellisellä kokonaistasolla kuin taulukossa 6.

ROCE				−20 %	−12 %	−17 %	−7 %
ROA				−7 %	−6 %	−5 %	−4 %

Lähde: Kolmannen rakenneuudistussuunnitelman tietoihin perustuvat komission laskelmat.

4.3.4 *Kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttäminen*

(145) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 76 kohdan perusteella, kun rakenneuudistustukea myönnetään, on toteutettava kilpailun vääristymistä rajoittavia toimenpiteitä, jotta kaupankäynnin edellytyksiä haittaavat vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset ja myönteiset vaikutukset kielteisiä suuremmat. Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet olisi yleensä toteutettava rakenteellisina toimenpiteinä, ts. elinkelpoisten toimintojen selkeänä myyntinä, eikä sellaisten tappioita tuottavien toimintojen myyntinä, joista olisi joka tapauksessa luovuttava kannattavuuden säilyttämiseksi.

(146) Tämän logiikka on se, että jos yritys ei saisi tukea, se joutuisi normaaleissa markkinaolosuhteissa konkurssiin tai muun yrityksen haltuun. Tämä tarjoaisi markkinamahdollisuuksia ja/tai ulkoisia kasvun mahdollisuuksia sen kilpailijoille. Siksi tuensaajan olisi tukea saaneena osapuolena jotenkin osittain korvattava sen kilpailulle aiheuttamat kielteiset vaikutukset. Sen vaatimuksen lisäksi, että tuki vaikuttaa yhteisen edun mukaiseen tavoitteeseen, vaatimus korvaavista toimenpiteistä toimii varoittavana tekijänä yrityksille ja auttaa estämään sen moraalisen vaaran, että yritysten osakkeenomistajat kääntyvät vaikeuksissa valtion puoleen, kun he toisaalta saavat hyötyä silloin, kun ne ovat kannattavia.

(147) Tältä osin, kuten johdanto-osan 78–82 kappaleessa tiivistetään, Romania väittää ensin, että alkuperäiseen rakenneuudistussuunnitelmaan verrattuna kolmannessa rakenneuudistussuunnitelmassa vähennetään CNU:lle myönnettävää valtiontukea yli 60 prosenttia. Komissio toteaa, että kuten johdanto-osan 125 kappaleessa todetaan, CNU:n ja SNN:n välisestä uraanidioksidia koskevasta sopimuksesta (joka on tehty lain 193/2018 perusteella) saatuja tuloja, jotka ovat yli 250 miljoonaa leuta (52,7 miljoonaa euroa) (Romanian arvioiden mukaan rakenneuudistuskaudella), ei voida katsoa valtiontuesta vapaiksi. Siksi tämä määrä on lisättävä 178,3 miljoonan leun (37,6 miljoonan euron) tukeen, jolloin tuen kokonaismäärä on 428,3 miljoonaa leuta (90,3 miljoonaa euroa). Tämä määrä on 97,2 prosenttia Romanian alkuperäisessä rakenneuudistussuunnitelmassaan esittämästä tuen kokonaismäärästä (440,8 miljoonaa leuta tai 93,0 miljoonaa euroa). Komissio päättelee tästä syystä, että tukiintensiteetti on pysynyt lähes ennallaan eikä se ole laskenut 60 prosentilla, kuten Romania on esittänyt.

(148) Romania ainoastaan toistaa aikaisemmin esitetyt perustelut, joiden suhteen komissio ilmaisi epäilyksensä aloittamispäätöksessä (ks. johdanto-osan 62–68 kappale). Romania väittää, että rakenteellisia korvaavia toimenpiteitä ei tarvita eikä niiden toteuttaminen ole mahdollista, koska CNU on kooltaan pieni, ja tuen kilpailuvaikutus on olematon, koska EU:ssa ei ole vaihtoehtoista CANDU-pohjaisen teknologian toimittajaa. Se väittää, että kaikki luovutukset vaarantaisivat rakenneuudistussuunnitelman toteuttamiskelpoisuuden.

(149) Johdanto-osan 21–23 kappaleessa esitettyjen tietojen, joita arvioidaan 4.1.4 kohdassa, perusteella komissio päätteli kuitenkin, että uraanikonsentraatin tarjonnan alalla on olemassa todellista ja mahdollista kilpailua eurooppalaisten yritysten kanssa ja että myös jalostamistoiminnassa on mahdollista kilpailua.

(150) Kun tarkastellaan Romanian väitettä, jonka mukaan mahdolliset luovutukset vaarantaisivat rakenneuudistussuunnitelman toteuttamiskelpoisuuden, komissio toteaa, että Arevan tapauksessa ([44]) kyseinen yritys myi reaktoriliiketoimintansa (New Areva NP) Ranskan energia-alan vakiintuneelle yhtiölle EDF:lle. Tämä toiminta edusti kolmannesta Arevan varoista ja tuotti yli 50 prosenttia liikevaihdosta ennen rakenneuudistusta ([45]). Komissio toteaa, että Romania ei esittänyt vaihtoehtoista suunnitelmaa, johon sisältyi minkä tahansa CNU:n toiminnon luovuttaminen, esimerkiksi CNU:n keskittymisen kaivostoimintaan, kun taas sen jalostus- ja käsittelytoiminta jatkuisi itsenäisenä liiketoimintana.

([44]) Ks. alaviite 42.
([45]) Ks. lopullisen päätöksen johdanto-osan 333 kappale, joka mainitaan alaviitteessä 42.

(151) Kun otetaan huomioon edellä johdanto-osan 147–150 kappaleessa esitetyt tiedot, vaikuttaa siltä, että: i) uraanin louhintatoiminnassa esiintyy todellista kilpailua, ii) uraanin käsittely- ja jalostustoiminnassa saattaa mahdollisesti syntyä lisää kilpailua ja iii) Romania ei ehdota CNU:lle mitään rakenteellisia korvaavia toimenpiteitä. Näin ollen komissio päättelee, että rakenteellisten korvaavien toimenpiteiden puuttuminen ei täytä pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 76 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa vahvistettuja kilpailun vääristymistä rajoittavia toimenpiteitä koskevia kriteerejä.

4.4 **Lopullinen päätelmä rakenneuudistustuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille**

(152) Pelastamistukilainan osalta pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 55 kohdan d alakohdan mukaisesti Romania sitoutui toimittamaan viimeistään kuuden kuukauden kuluessa pelastamistukipäätöksen antamispäivästä tai ensimmäisen erän maksupäivästä (pelastamistukipäätöksen 42 kohta) joko todisteen siitä, että laina oli maksettu takaisin, tai asianmukaisen rakenneuudistussuunnitelman tai selkeän likvidaatiosuunnitelman, josta käyvät ilmi ne vaiheet, joiden mukaan CNU puretaan kohtuullisessa ajassa ilman lisätukea. Romania ei täyttänyt tätä sitoumusta, koska i) pelastamislainaa ei ole maksettu takaisin ja ii) Romanialle ilmoitettiin, että rakenneuudistussuunnitelma (jonka Romania toimitti kesäkuussa 2017 ja jota muutettiin viimeisimmällä versiolla huhtikuussa 2019) ei takaa CNU:n asianmukaista omaa rahoitusosuutta rakenneuudistussuunnitelmaan eikä CNU:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista ilman lisätukea rakenneuudistuskauden lopussa eikä asianmukaista korvaustoimenpidettä.

(153) Edellä mainitun perusteella komissio päättelee, että i) laina-ajaltaan pidennetyn pelastamislainan muuntaminen (velkojen poiskirjauksen kautta) 60,4 miljoonan leun (12,7 miljoonan euron) rakenneuudistustueksi ja ii) CNU:lle myönnetyt kolme valtionavustusta, joiden arvo on yhteensä 117,9 miljoona leuta (24,9 miljoonaa euroa), eivät sovellu sisämarkkinoille.

5. **Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalat**

(154) Komissio ottaa myös asianmukaisesti huomioon, että CNU toimii Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla. Euratomin perustamissopimuksella perustetaan Euroopan atomienergiayhteisö, täsmennetään tarvittavat välineet ja vahvistetaan tehtävät, jotta voidaan saavuttaa muun muassa ydinturvallisuuden, energiaomavaraisuuden sekä energian toimituslähteiden monipuolisuuden ja toimitusvarmuuden tavoitteet ([46]).

(155) Euratomin perustamissopimuksen 52 artiklalla perustettiin Euratomin hankintakeskus varmistamaan, että ydinpolttoaineita toimitetaan EU:n käyttäjille säännöllisesti ja tasapuolisesti 2 artiklan d alakohdan tavoitteiden mukaisesti. Tämän tehtävän suorittamiseksi Euratomin hankintakeskus soveltaa hankintapolitiikkaa, joka perustuu kaikkien käyttäjien yhtäläiseen pääsyyn malmeihin ja ydinpolttoaineisiin, ja Euratomin hankintakeskuksella on valintaoikeus kaikkiin jäsenvaltioiden alueella tuotettuihin malmeihin sekä yksinoikeus malmeja ja ydinpolttoaineita koskevien hankintasopimusten tekemiseen.

(156) Euratomin perustamissopimuksen 67 artiklan mukaisesti tässä sopimuksessa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta hinnat määräytyvät 60 artiklan määräysten mukaisesti kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen perusteella; jäsenvaltiot eivät saa antaa tämän kanssa ristiriidassa olevia kansallisia määräyksiä. Euroopan atomienergiayhteisön hankintakeskusta koskevan asetuksen ([47]) 5 a artiklassa vahvistetun yksinkertaistetun menettelyn mukaisesti Euratomin hankintakeskus käyttää valintaoikeuttaan ja oikeuttaan tehdä sopimuksia tuottajan, Euratomin hankintakeskuksen ja käyttäjän välillä tehtävän yhden ainoan kolmikantaisen sopimuksen kautta.

(157) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Euratomin hankintakeskus on sopimuspuoli kaikissa CNU:n ja SNN:n välisissä sopimuksissa, ja kuten johdanto-osan 156 kappaleessa todetaan, Romanian säädökset eivät sido sitä tilauksien arvioinnissa.

(158) Hankintajärjestelmässä vakiinnutetaan ainoastaan Euratomin perustamissopimuksen 2 artiklan d kohdan mukaisesti yhteisön käyttäjien suosituimmuusperiaate, eikä siinä varmisteta ydinmateriaalien tuotannon menekkiä. Lisäksi Euratomin perustamissopimuksessa määrätään järjestelmästä, joka edellyttää hintojen määrittämistä kysynnän ja tarjonnan tasapainon mukaan, paitsi jos kyse on poikkeuksellisista olosuhteista ([48]).

([46]) Ks. erityisesti Euratomin perustamissopimuksen 1, 2 ja 52 artikla.

([47]) Lisätietoja: Regulation of the Supply Agency of the European Atomic Energy Community amending the rules of the Supply Agency of 5 May 1960 determining the manner in which demand is to be balanced against the supply of ores, source materials and special fissile materials (EYVL L 193, 25.7.1975, s. 37) (ei saatavilla suomeksi).

([48]) Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11. maaliskuuta 1997, ENU v. komissio, C-357/95 P EU:C:1997:144, jossa tuomioistuin totesi, että voi olla poikkeuksellisia olosuhteita, joiden vuoksi voi olla perusteltua poiketa perustamissopimuksessa määrätystä hinnoittelumekanismista. Esimerkkinä esitetään, että jokin seikka ”uhkaa yhteisön käyttäjien säännöllisen ja kohtuullisen malmien ja ydinpolttoaineiden hankinnan turvaamisen tavoitetta” (47 kohta).

(159) Komissio on myöntänyt aiemmissa valtiontukea koskevissa päätöksissä, että tehokkaan ydinenergia-alan edistäminen on Euratomin perustamissopimuksen ja siten unionin keskeinen tavoite ([49]). Rajoittamatta CNU:n SNN:lle suuntaamien toimitusten vaatimustenmukaisuutta, jota säännellään lain 193/2018 sekä hallituksen päätöksen 126/2019 ja Euratomin perustamissopimuksen määräyksien nojalla, komissio myöntää, että tällä päätöksellä voi olla vaikutuksia joihinkin velvoitteisiin, joita Romanialla on uraanin kaivamisen ja käsittelyn sekä toimitusvarmuuden suhteen Euratomin perustamissopimuksen nojalla, erityisesti jos CNU:n on lopetettava toimintansa.

(160) Romania voi suunnitella tässä SEUT-sopimuksen mukaisessa menettelyssä tai sen seurannassa toimenpiteitä, joilla varmistetaan Euratomin perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttaminen uraanin louhinnan ja käsittelyn turvallisuuden ja toimitusvarmuuden suhteen esimerkiksi niin, että voidaan edelleen taata, että Feldioaran laitos pystyy tuottamaan uraanidioksidia SNN:n CANDU-reaktoreille riippumatta siitä, onko laitos CNU:n omistuksessa ja toiminnassa. Tällaiset toimenpiteet eivät voi kuitenkaan asettaa kyseenalaiseksi tai kaventaa perusteettomasti tästä menettelystä johtuvien takaisinperimisvelvoitteiden soveltamisalaa tai viivästyttää niiden toteuttamista, ja niiden on oltava tarpeellisia, oikeasuhteisia, kohtuullisia ja kestoltaan ja soveltamisalaltaan rajoitettuja siihen, mikä on välttämätöntä turvallisuuden ja toimitusvarmuuden säilyttämiseksi. Tätä päätöstä täytäntöönpantaessa komissiolle on ilmoitettava näistä toimista etukäteen ja sen on voitava varmistaa, että nämä ehdot täyttyvät. Tämä päätös ei siten vaikuta yleisesti tällaisiin toimiin.

6. **Takaisinperintä**

(161) SEUT-sopimuksen ja unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio on toimivaltainen päättämään, että asianomaisen jäsenvaltion on poistettava tuki tai muutettava sitä, jos se on todennut tuen soveltumattomaksi sisämarkkinoille ([50]). Tuomioistuin on niin ikään johdonmukaisesti katsonut, että jäsenvaltion velvollisuudella kumota komission sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsoma tuki on tarkoitus palauttaa aikaisempi tilanne ([51]).

(162) Tässä yhteydessä tuomioistuin on vahvistanut, että tämä tavoite on saavutettu, kun tuensaaja on palauttanut sääntöjenvastaisena tukena saamansa rahamäärät, jolloin se on menettänyt markkinoilla kilpailijoihinsa verrattuna saamansa edun ja tuen maksamista edeltänyt tilanne on palautettu ([52]).

(163) Tältä osin neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 ([53]) 16 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta […]”.

(164) Siten laina-ajaltaan pidennetty pelastamistukilaina – josta tuli sääntöjenvastainen, koska sitä ei maksettu takaisin kuuden kuukauden kuluessa sen myöntämisestä ja/tai nostamisesta – myönnettiin SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, ja sitä on pidettävä sääntöjenvastaisena ja sisämarkkinoille soveltumattomana tukena. Laina on perittävä takaisin, jotta palautetaan markkinoilla ennen sen myöntämistä vallinnut tilanne. Asetuksen 2015/1589 16 artiklan 2 kohdan mukaan takaisinperinnän on koskettava ajanjaksoa, joka alkaa siitä, kun tuensaaja alkoi saada tukea eli kun lainapääomana myönnetty tuki saatettiin sääntöjenvastaisesti tuensaajan käyttöön, ja päättyy siihen, kun se on tosiasiallisesti peritty takaisin. Lisäksi takaisinperittäville summille lasketaan korkoa, jota kertyy siihen saakka, että kaikki summat on peritty takaisin. Takaisinperintään liittyvä korko on eri asia kuin sopimuskorko tai muut pelastamislainaan, jonka CNU on kaupallisten sopimusten perusteella velkaa valtiolle, liittyvät summat, jotka on lisättävä takaisinperittävän tuen pääoman määrään. Maksamalla takaisinperintäkoron tuensaaja menettää myös sen taloudellisen edun, joka sille on koitunut siitä, että kyseessä oleva tuki on ollut vastikkeetta sen käytettävissä, siitä ajankohdasta, jona tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, siihen ajankohtaan asti, jolloin tämä tuki maksettiin takaisin ([54]). Takaisinperintäkorko lasketaan asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([55]) mukaisesti.

([49]) Ks. komission päätös 2005/407/EY, tehty 22 päivänä syyskuuta 2004, valtiontuesta, jonka Yhdistynyt kuningaskunta aikoo myöntää British Energy plc:lle (EUVL L 142, 6.6.2005, s. 26), ja komission päätös (EU) 2015/658, annettu 8 päivänä lokakuuta 2014, tukitoimenpiteestä SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), jonka Yhdistynyt kuningaskunta aikoo toteuttaa tukeakseen Hinkley Point C -ydinvoimalaitosta (EUVL L 109, 28.4.2015, s. 44).

([50]) Ks. asia C-70/72, komissio v. Saksa, ECLI:EU:C:1973:87, 13 kohta.

([51]) Ks. yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanja v. komissio, ECLI:EU:C:1994:325, 75 kohta.

([52]) Ks. asia C-75/97, Belgia v. komissio, ECLI:EU:C:1999:311, 64 ja 65 kohta.

([53]) Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9).

([54]) Ks. asia T-459/93, Siemens v. komissio, ECLI:EU:T:1995:100, 97–101 kohta.

([55]) Komission asetus (EY) N:o 794/2004 (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna.

(165) Komissio ottaa huomioon Romanian kanssa hiljattain käydyt keskustelut, joissa ei suljettu pois sitä, että pelastamislainaan liittyvän perintämääräyksen johdosta CNU puretaan ja sen varat myydään, jotta voidaan maksaa saatavat, myös ne, jotka aiheutuvat tämän päätöksen nojalla Romanialle määrätyn takaisinperinnän täytäntöönpanosta.

(166) Se, että CNU voidaan asettaa maksukyvyttömyysmenettelyyn ja se ei kykene maksamaan tukea takaisin, ei ole perusteltu syy vapauttaa sitä velvollisuudesta maksaa tuki takaisin ([56]). Tässä tapauksessa ennen tuen maksamista vallinnut tilanne voidaan palauttaa ja kilpailun vääristyminen poistaa merkitsemällä pelastamistukilainaan liittyvä saatava saatavaluetteloon osana tuomioistuimen valvomaa maksukyvyttömyysmenettelyä. Jos Romania ei pysty perimään tukea täysimääräisesti, menettelyn tulisi johtaa CNU:n toiminnan lopulliseen päättämiseen ([57]).

7. **Päätelmä**

(167) Komissio päättelee, että Romania on myöntänyt CNU:lle sääntöjenvastaista valtiontukea laina-ajaltaan pidennetyllä pelastamistukilainalla, joka ei sovellu sisämarkkinoille ja joka olisi perittävä takaisin eikä mitätöitävä, kuten Romania suunnittelee. Komissio päättelee myös, että täydentävän suunnitellun rakenneuudistustuen muodossa myönnettävät kolme avustusta, jotka liittyvät Crucea-Botuşanan kaivoksen sulkemiseen, uuden Tulgheş-Grinţieşin kaivoksen avaamiseen ja Feldioaran laitoksen nykyaikaistamiseen, joiden määrä oli 117,9 miljoonaa leuta, eivät myöskään sovellu sisämarkkinoille, ja niitä ei pitäisi asettaa CNU:n käyttöön. Komissio panee lisäksi merkille, että Romania ei enää aio toteuttaa joitain alun perin ilmoitettuja rakenneuudistustukitoimenpiteitä, joista se esitti epäilyjä.

(168) Komissio voi tutkia tulevissa erillisissä menettelyissä, ovatko CNU:lle lain 193/2018 täytäntöönpanemiseksi kertyvät tulot, kuten hallituksen päätöksessä 126/2019 täsmennetään, sääntöjenvastaisia valtiontukia,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Romania aikoo myöntää Compania Naţională a Uraniului SA:lle mitätöimällä hallituksen hätämääräyksen 65/2016 nojalla myönnetyn lainan ja myöntämällä kolme valtion avustusta Crucea-Botuşanan kaivoksen sulkemiseen, uuden Tulgheş-Grinţieş-kaivoksen avaamiseen ja Feldioaran laitoksen nykyaikaistamiseen ja jonka määrä on 178,3 miljoonaa Romanian leuta, ei sovellu sisämarkkinoille.

Tukitoimenpiteitä ei siksi saa panna täytäntöön.

2 artikla

Sen jälkeen, kun Romania peruutti suunnitelmansa, menettely, joka koski Romanian ilmoittamaa 75,5 miljoonan Romanian leun avustuksena annettavaa valtiontukea, 213 miljoonan leun toimintatukea ja Compania Naţională a Uraniului SA:n 13,3 miljoonan leun velan muuntamista 30. maaliskuuta 2017 alkaen Romanian valtion hallussa oleviksi osakkeiksi, on menettänyt merkityksensä.

3 artikla

Compania Naţională a Uraniuluille hallituksen hätämääräyksen 65/2016 nojalla myönnetty 62 miljoonan leun lainan määrä ja korko (pelastamislaina), jota ei ole maksettu takaisin kuuden kuukauden kuluessa, ovat Romanian myöntämää sääntöjenvastaista valtiontukea, rikkovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa eivätkä sovellu sisämarkkinoille.

([56]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29. huhtikuuta 2004, Saksa v. komissio, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 85 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15. tammikuuta 1986, komissio v. Belgia, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, 14 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21. maaliskuuta 1990, Belgia v. komissio, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 60–62 kohta.

([57]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11. joulukuuta 2012, komissio v. Espanja, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, 104 kohta.

4 artikla

1. Romanian on perittävä 3 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin tuensaajalta.

2. Takaisinperittävien summien on vastattava tuensaajalle tosiasiallisesti maksetun pelastamislainan määrää eli 60 367 550,53 Romanian leuta, jota tuensaaja ei ole palauttanut Romanian valtiolle, samoin kuin vastaavia sopimukseen perustuvia korkoja, jotka olisi pitänyt periä pelastamislainan maksamisen yhteydessä. Takaisinperittävään summaan sisällytetään takaisinperintäkorko alkaen siitä, kun tuesta tuli sääntöjenvastainen, aina tuen perintään saakka.

3. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([58]) V luvun säännösten mukaisesti.

4. Romanian on peruutettava kaikki 3 artiklassa tarkoitetun tuen jäljellä olevat maksuerät tämän päätöksen hyväksymispäivästä lukien.

5 artikla

1. Edellä 3 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tehokkaasti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asianmukaisia toimenpiteitä, joihin Romania voi ryhtyä Euratomin perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteidensa saavuttamiseksi, mikäli nämä toimenpiteet ovat oikeasuhteisia, kohtuullisia ja ajallisesti rajoitettuja.

2. Romanian on huolehdittava siitä, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

6 artikla

1. Romanian on toimitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta seuraavat tiedot:

a) tuensaajalta takaisinperittävän tuen kokonaismäärä (tuki ja siitä perittävä korko);

b) yksityiskohtainen kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi;

c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.

2. Romanian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 3 artiklassa tarkoitetun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on annettava välittömästi komission pyynnöstä tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on myös annettava tarkat tiedot tuensaajalta jo takaisinperityn tuen ja koron määristä.

7 artikla

Tämä päätös on osoitettu Romanialle.

Tehty Brysselissä 24 päivänä helmikuuta 2020.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Johtava varapuheenjohtaja

([58]) Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).